

#3 CITY
Novi Sad, Serbia
lonely planet
BEST IN TRAVEL
2019

TURISTIČKA ORGANIZACIJA
GRADA NOVOG SADA

www.novisad.travel

Novi Sad turistički vodič sa mapom

www.novisad.travel

Novi Sad

Evropska prestonica kulture 2022
Omladinska prestonica Evrope 2019

Turistički vodič

IMPRESUM

Izavač:

TURISTIČKA ORGANIZACIJA GRADA NOVOG SADA

Za izdavača:

Branislav Knežević

Tekst: Gordana Stojaković i Jelena Farkić

Na izradi pomogli: Muzej savremene umetnosti Vojvodine,
Muzej Vojvodine i Tijana Vučasinović

Lektura: Lingua

Dizajn i priprema za štampu:
DUNAVGRAF

Podloga mape: TONS

Fotografije:
Aleksandar Milutinović, Dragan Kurucić, Nenad Nedomački,
Franja Bezdan, Dejan Knežević i TONS arhiva

INTERNET IZDANJE

Novi Sad, 2020

REČNIK KORISNIH REČI I FRAZA

Dobro jutro /	Good morning /
Dobar dan	Good afternoon
Doviđenja	Goodbye
Hvala	Thank you
Molim	You're welcome
Hteo/htelia bih da rezervišem	I would like to book
Ručak	Lunch
Doručak	Breakfast
Večera	Dinner
Noćenje sa doručkom	Bed & Breakfast
Polupansion	Half Board
Pun pansion	Full board
Izlet	Picnic
Prevoz	Transport
Ujutru	In the morning
U podne	At noon
Posle podne	In the afternoon
Uveče	In the evening
Jelo	Dish
Svinjsko meso	Pork
Teleće meso	Veal
Pileće meso	Chicken
Bez mesa	Meatless/no meat
Povrće (krompir, paprika, tikvice, grašak, spanać, karfiol)	Vegetables (potatoes, peppers, zucchini, peas, spinach, cauliflower)
Salata	Salad
Hleb	Bread
Kolači	Cakes
U koliko sati?	At what time?
Koliko košta?	How much is it?
Molim vas račun	Can I get the bill, please?

Turistički info centri

- Jevrejska 10**
Radno vreme: ponedeljak - petak 8.00 - 16.00č
telefon: +381 21 66 17 343
tons@novisad.travel
- Bulevar Mihajla Pupina 9**
Radno vreme: ponedeljak - petak 8.00 - 16.00č
telefon: +381 21 421 811
tons@novisad.travel
- www.novisad.travel

Novi Sad

*Evropska prestonica kulture 2022
Omladinska prestonica Evrope 2019*

Novi Sad, 2020.

SADRŽAJ

4

NOVI SAD

KAPLJICA KOSMOSA IZMEĐU
ISTOKA I ZAPADA, SEVERA I JUGA

103

ŠTA SAMI MOŽETE OBIĆI
KORISTEĆI LOKALNI
AUTOBUSKI PREVOZ

8

KAKO DOĆI

104

SREMSKI KARLOVCI

12

NOVI SAD KROZ ISTORIJU

106

FRUŠKOGORSKI
MANASTIRI

16

TURISTIČKE ATRAKCIJE

108

ČENEJSKI SALAŠI

61

MUZEJI I GALERIJE

110

BEGEĆ, KOVILJ I LEDINCI

71

MANIFESTACIJE I FESTIVALI

114

KORISNE INFORMACIJE

81

RELAKSACIJA I UŽIVANJE

117

SMEŠTAJ

87

GASTRONOMIJA

95

AKTIVAN ODMOR

NOVI SAD KAPLJICA KOSMOSA IZMEĐU ISTOKA I ZAPADA, SEVERA I JUGA

Zahvaljujući slavnim evropskim arhitektama, jednim od najslavnijih u Evropi, zgrade i palate klasičnog, mešanog i modernog stila (secesionistički stil gradnje i Bauhaus) podignute su u centru grada.

VEDRINA I BLISKOST

Kada iz urbanih slojeva beogradske zbilje i glamurozne uređenosti Budimpešte stignete u Novi Sad, učini vam se da ste ušli u privlačne ritmove lakoće i bliskosti. Široki središnji novosadski bulevar, moderno zamišljenih kontura, koji još uvek isijava bliskost socijalističkog perioda, odlučno vodi u splet multietničkog arhitektonskog miljea, karakterističnog za srednju Evropu 19. i početka 20. veka. Tornjevi i kupole protestantskih crkava, grkokatoličke crkve, sinagoge, rimokatoličkih i pravoslavnih hramova određuju jezgro grada koji je od Marije Terezije otkupio slobodu 1. februara 1748. i započeo novi život pod imenom Neoplantae (Нови Сад, Neusatz, Újvidék).

ZAJEDNICA

Svaka od mnogih novosadskih etničkih i verskih zajednica trudila se da svoje hramove i kulturne institucije ulepša i unapredi, dajući tako doprinos konceptu multietničnosti i pre nego što je on ušao u javni prostor. Sve novosadske zajednice su stremile da unutar različitih društvenih i političkih sistema ostvare jednakost kultura

i time doprinesu opštem, privrednom i kulturnom razvoju grada. Markantne građevine, trgovи, hramovi, gradski parkovi, institucije kulture i prosvete živo svedoče o tome. Materijalna i nematerijalna kulturna baština, stvarana u prošlim vekovima, osnov je na kome počiva interaktivna mreža naučnih i kulturnih institucija, što Novi Sad danas čini prostorom aktivnog susreta kultura i različitih identiteta. To je grad muzeja, galerija, manifestacija, od kojih je muzički festival EGZIT stekao internacionalna priznanja i neospornu prepoznatljivost.

LAKOĆA ŽIVLJENJA

Ono što najsnažnije određuje Novi Sad nekad i sad je ozbiljna lakoća svakodnevnog života njegovih stanovnika, više zajedničnost, ista radost učestvovanja u različitim svetkovinama. Možda se zbog toga u Novom Sadu tako revnosno proslavljaju dva Božića i dve Nove godine. Ritmovi rasterećene komunikacije lako uključuju sve znatiželjne u neočekivani, ali priјatan razgovor na trgu, ulici ili restoranu. Čak i sat na tornju Petrovaradinske tvrđave uverava svakog ko bi da se vrati zadatim obavezama da su sati, a ne minuti prava mera stvari.

MESTA ZA ISTRAŽIVANJE

Raspoloženi žamor ljubitelja časkanja svih generacija tradicionalno se može sresti u mnogobrojnim restoranima, kafeima i baštama gradskog centra. Potreba za doživljajem neposrednog i nepretencioznog susreta osvaja one koji gaje otvorenost prema stvarnosti. Zato se Novi Sad lako zavoli i teško zaboravlja. A uspomene koje se ponesu najpre se mogu razumeti kao lagana toplina, koju pruža omiljeno i ležerno odelo kome se često vraćamo.

Petrovaradinska tvrđava, Gibraltar na Dunavu, do koje vode svi novosadski putevi, podseća da je novosadski prostor često bio poprište sukoba civilizacija, kultura i političkih pretenzija. Austrijska tvrđava, izgrađena radi zaštite južnog oboda moćne Habzburške monarhije u 18. veku, danas je najznačajnija turistička znamenitost Novog Sada. Savremena pozicija Gibraltara na Dunavu se ogleda u razvoju inovativne i kritičke kulturne produkcije. Nekadašnji vojni prostor Tvrđave je već više od pedeset godina dom Likovnom krugu, najvećoj neformalnoj koloniji umetnika na svetu, koja broji oko dve stotine umetnika, mahom slikara.

PROGRAMI I DOGADAJI

Poslednjih godina, uz tradicionalnu kulturnu produkciju, grupišu se programi i dešavanja nastala na platformi nove kulturne matrice - ka avangardi i alternativi. Nova kreativna energija koju nose omladinske grupe i organizacije doprinela je da, uz već prepoznatljivu

tradicionalnu kulturnu platformu, Novi Sad bude Evropska prestonica kulture 2022. i Omladinska prestonica Europe 2019.

OKOLINA NOVOG SADA

Južne padine novosadskog područja pripadaju čudesnoj Fruškoj gori. Na osamdeset kilometara dugackom Fruškogorju smestilo se šesnaest pravoslavnih manastira, isto toliko jezera, zaštićeni prostori istoimenog nacionalnog parka, zatim etno kuće i mnogobrojne vinarije. Sadržajnost i raznolikost Fruške gore su večiti motivi za ponovni dolazak.

Severni prostor Novog Sada pripada panonskoj kulturi življenja čija su najreprezentativnija znamenja – salaši. To su ostrva u moru panonske ravnice koja čuvaju duh i ritmove nekih prošlih vremena, konje koji jure ravnicom i toplinu zidanih peći koja odoleva snegovima i vetrovima Karpati.

Davno prošlo vreme baroka, danas je ovde živo u gastronomskom bogatstvu i raznovrsnosti, ali i u načinu na koji se hrana i uživanje u njoj slavi. Salaši, čarde na Dunavu i vinski putevi na obodima Novog Sada posetiocima pružaju mogućnost da dožive sve bogatstvo tradicionalne hrane, vina i seoskih običaja.

Ono što je neprolazno, uvek sudbinski moćno u novosadskom identitetu je Dunav, koji kao glavna ulica protiče gradom, oblikujući ne samo geografiju prostora, već i način na koji stanovnici grada razumeju svet. Zato je danas Novi Sad, grad na Dunavu, grad evropske istorije, jedinstvene tradicije i balkanske gostoljubivosti.

Dobro došli.

KAKO DOĆI U NOVI SAD

Novi Sad se nalazi se na autoputu E-75, a autoput E-70 je 70 km južno od grada u pravcu Beograda.

Granični prelazi sa Mađarskom su: Bački Breg (120 km), Kelebija (120 km) i Horgoš (118 km). Granični prelazi sa Hrvatskom su : Bezdan (112km), Batrovci (90 km) i Bačka Palanka (40 km). Granični prelazi sa Rumunijom su: Srpska Crnja (101 km), Vatin (129 km) i Kaluđerovo via Beograd (199 km). Granični prelaz sa Bosnom i Hercegovinom je Sremska Rača (88 km).

Aerodrom "Nikola Tesla" (Beograd) je od Novog Sada udaljen 70 km. Za avio karte možete se raspitati kod kompanije kojom ste doleteli u Beograd ili izabrati neku od lokalnih turističkih i avio agencija. Za transfer od Novog Sada do aerodroma „Nikola Tesla“ u Beogradu informacije možete dobiti u Turističko informativnim centrima Turističke organizacije Grada Novog Sada.

Novi Sad je jedna od stanica na trasi međunarodnog voza Beč-Budimpešta-Beograd-Istanbul. Za informacije o polascima iz Novog Sada: Železnice Srbije www.zeleznicesrbije.com

U gradu postoji i autobuska stanica, sa koje se odvija vrlo frekventan internacionalni, kao i međumesni saobraćaj. Informacije o polascima se mogu dobiti na www.gspns.co.rs gspns@gspns.rs ili direktno na autobuskoj stanici: Bulevar Jaše Tomića 6.

U Novi Sad se može doći Dunavom ali za sada samo posredstvom kruzing aranžmana. Uz Dunav, prolazi biciklistička staza EuroVelo 6, koja spaja Novi Sad i Beograd sa mađarskom

Novi Sad - Budimpešta	305 km	Novi Sad - Beograd	75 km
Novi Sad - Beč	545 km	Novi Sad - Ljubljana	516 km
Novi Sad - Prag	831 km	Novi Sad - Zagreb	377 km
Novi Sad - Temišvar	146 km	Novi Sad - Sarajevo	273 km
Novi Sad - Sofija	483 km	Novi Sad - Podgorica	498 km
Novi Sad - Solun	724 km	Novi Sad - Skopje	526 km
Novi Sad - Venecija	758 km	Novi Sad - Dubrovnik	495 km

granicom. U Novom Sadu su izgrađene biciklističke staze duž većine glavnih saobraćajnica i sistem NS Bike za iznajmljivanje bicikala.

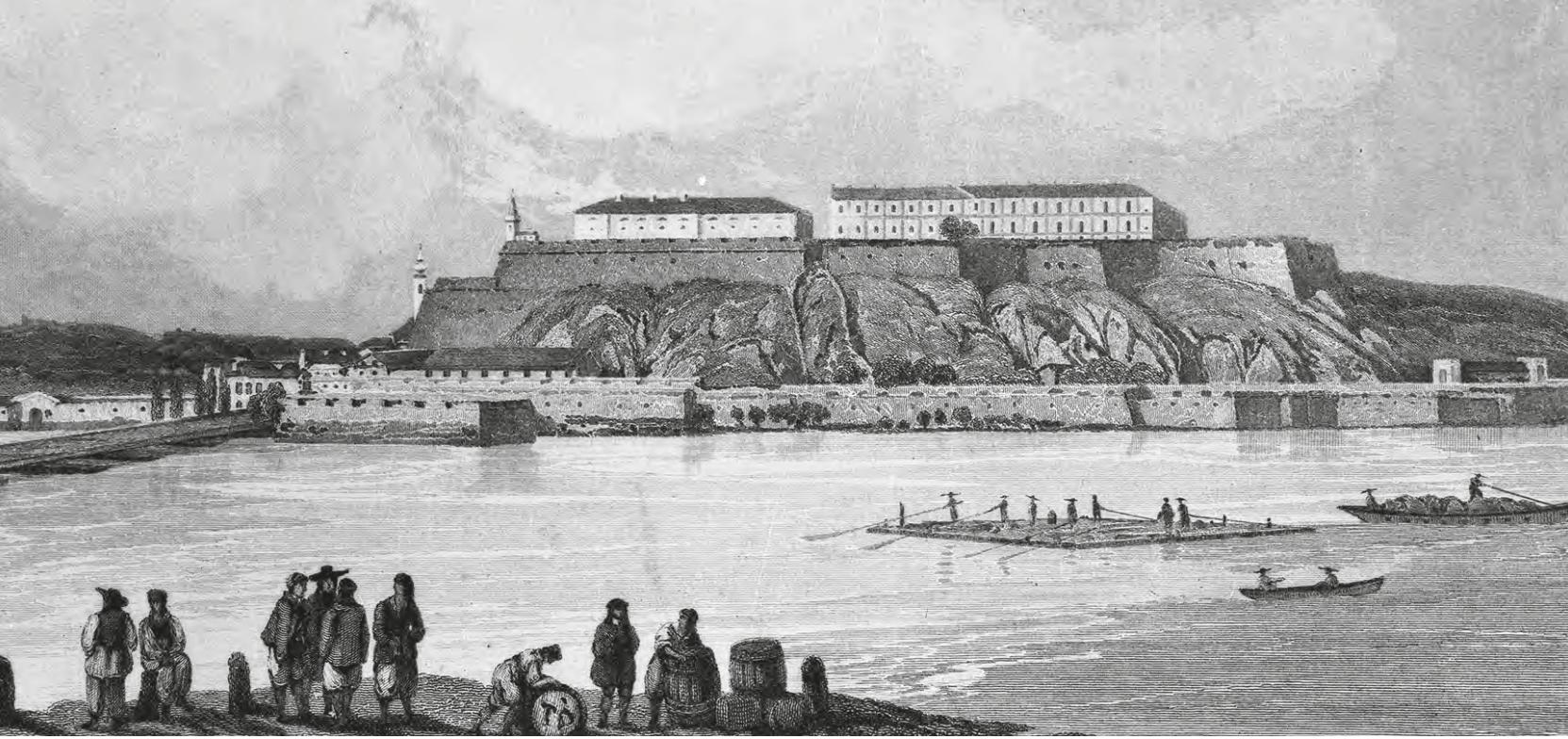
U Novom Sadu postoji sistem naplate parking prostora, a za duže zadržavanje preporučujemo da kola ostavite u javnim garažama. Ukoliko ste smešteni u gradu većina smeštajnih objekata ima sopstvene garaže ili parking prostore.

Većina benzinskih pumpi je otvorena non-stop.

↑ Subotica
↑ Нови Сад
Суботица
Нови Сад

30 км

NOVI SAD KROZ ISTORIJU

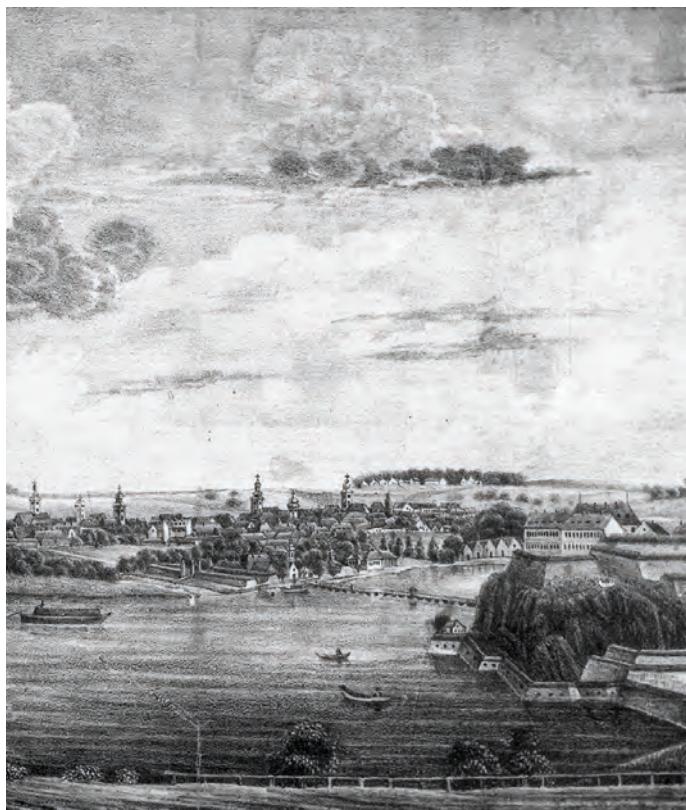
U podnožju Fruške gore, u senci Petrovaradinske tvrđave, na obalama Dunava nalazi se Novi Sad, grad sa istorijom dugom nešto više od 300 godina. Bez obzira na ovako relativno kratku istoriju samog urbanog centra, Novi Sad, kao i širi prostor kome pripada, ima veoma dugu i zanimljivu prošlost, koju su gradili brojni narodi različitih kultura i vera. Istorija beleži da

su širi prostor grada naseljavali Rimljani, Gepidi, Huni, Avari, Sloveni, Germani, Mađari, Vizantijci i Turci. Istorija priča o savremenom Novom Sadu ne može se odvojiti od istorije same Petrovaradinske tvrđave. Prvu tvrđavu na petrovaradinskoj steni su podigli Rimljani, obnovili su je Mađari, a zatim su je preuzeли Turci tokom više od jednog i po veka dominacije nad ovim

prostorima. Nakon proterivanja Turaka radi zaštite Habzburške monarhije od upada Turaka godine 1692. započeta je gradnja Petrovaradinske tvrđave. Istovremeno na levoj, močvarnoj strani Dunava, naspram Tvrđave oko mostobrana, formiralo se naselje trgovaca, zanatlija i vojnika. Prvo nazvano Racko (Srpsko) selo, naselje je kasnije bilo poznato kao Petrovaradinski šanac.

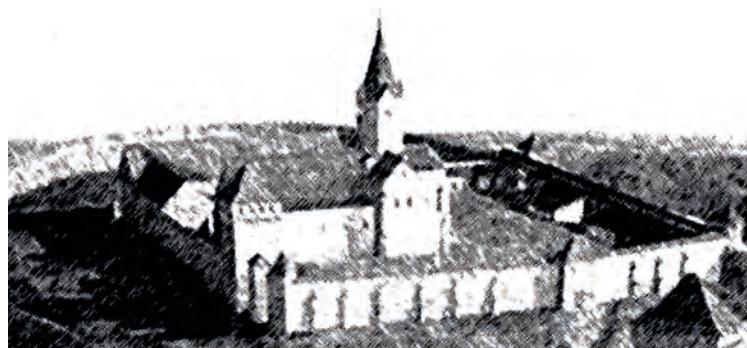
Gradnja Petrovaradinske tvrđave privukla je u Petrovaradinski šanac veliki broj vojnika, trgovaca i zanatlija različitih nacija i vera.

Naselje se širilo, stanovništvo uvećavalo pa je bogati sloj građana od Marije Terezije za 80.000 forinti 1748. kupio slobodu za dotadašnje vojno-komorsko naselje. Time je Petrovaradinski šanac postao Slobodan kraljevski grad pod imenom Neoplantae (Neusatz / Újvidék/ Нови Сад). Od 1748. gradom je upravljaо slobodno izabrani Magistrat. Tada je Novi Sad imao 4.620 stanovnika i na čelnim funkcijama grada su se naizmenično smenjivali pravoslavci i katolici. U Revoluciji (1848-49) grad je 1849. bombardovan sa Petrovaradinske tvrđave i

gotovo sasvim uništen. Period velike obnove dešavao se tokom druge polovine 19. veka kada su izgrađene mnoge reprezentativne građevine koje i danas čine centralno gradsko jezgro. Po završetku Prvog svetskog rata građani Novog Sada i Vojvodine su doneli istorijsku odluku da uđu u sastav Kraljevine Srbije, odnosno Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca (buduće Jugoslavije). Po završertku Drugog svetskog rata Novi

Sad se intenzivno razvijao pa je u okvirima Jugoslavije i Srbije i izrastao u jedan od najznačajnijih kulturnih, privrednih, univerzitetskih centara, što je i danas.

CISTERCITSKA OPATIJA BELEFONS (BELAKUT)

U svom sadašnjem obliku i formi Tvrđava je građena od 1692. do 1780. godine po ideji markiza Sebastijana Vobana (1633-1707). Podeljena je na Gornji grad i Donji grad (Podgrađe). Jedno od najreprezentativnijih zdanja u Gornjem gradu je Leopoldova kapija sa pročeljem u baroknom stilu i visećim mostom s prednje strane. Na kapiji se nalazi grb Austrijskog carstva na kome je ispisan moto Habsburške monarhije "Viribus unitis" (ujedinjenim snagama). Na petrovaradinskoj steni ljudska naselja postoje još od vremena paleolita. Prvo veće utvrđenje nastalo je dolaskom Rimljana koji su izgradili tvrđavu (Cusum) kao deo utvrđene granice (Limes) duž obala Dunava. Prekretnica u istoriji ovih krajeva bila je 1235. godina kada je mađarski kralj Bela IV doveo iz Francuske grupu monaha iz reda cistercita. Ovaj monaški red izgradio je manastir Belakut na ostacima rimskog utvrđenja. Tvrđava je ojačana zbog opasnosti od invazije Turaka. Međutim, osvojena je 1526. godine posle dvonedeljne opsade. Austrijska vojska oslobođila je Petrovaradin od turske okupacije 150 godina kasnije, tokom Velikog turskog rata iz 1687. godine. Pobeda Austrijske vojske označila je kraj turske pretnje po centralnu Evropu. Austrijanci su počeli da ruše staru tvrđavu i grade novo utvrđenje po standardima tog vremena. Izgradnja sistema tunela na četiri nivoa završena je 1776. godine i njihova ukupna dužina iznosila je 16 kilometara. Tokom perioda koji je usledio tvrđava je služila kao vojna kasarna i skladišni prostor. Nakon Prvog svetskog rata Petrovaradin je postao deo Kraljevine Srba, Hrvata i Slovenaca (kasnije Jugoslavije). Petrovaradinska tvrđava danas služi kao značajno istorijsko mesto i zaveštanje kako prošlosti tako i sadašnjosti na koje su lokalni stanovnici najviše ponosni.

TURISTIČKE ATRAKCIJE

1

Gradska kuća

Gradska kuća (Magistrat) na Trgu Slobode je monumentalno neorenesansno zdanje izgrađeno 1895. Za podizanje Magistrata raspisan je 1855. godine konkurs na kome su mogli da učestvuju svi graditelji Habsburške monarhije. Posao je dobio baumeister Đerdž Molnar koji je izgradio zgradu Magistrata (Rathaus, Varoshaz) kao impresivnu građevinu sa četiri kupole na sva četiri ugla zgrada i tornjem na čijem vrhu se nalazi balkon.

U vreme kada je zgrada nastala na vrhu tornja je postavljeno zvono za uzbunu u slučaju požara. Zvono, koje su Novosađani zvali „Matilda“, pretopljeno je u ratno vreme,

ali je sećanje na „Matildu“ i danas živo. Najuočljiviji elementi fasade su alegorijske figure rad novosadskog vajara Julija Anike. Vajarska plastika inspirisana antičkom mitologijom predstavlja različite ljudske delatnosti, uvek u skladu sa visokim moralnim vrednostima. Danas je Gradska kuća sedište gradonačelnika Novog Sada i odgovarajućih službi. U njoj se nalazi i Svečana sala koju je ukrasio slikar Pavle Ružička medaljonima u kojima su predstavljeni simboli poljoprivrednog, zanatskog i trgovačkog staleža.

2

Spomenik Svetozaru Miletiću

Spomenik Svetozaru Miletiću, najznačajnijem srpskom političaru u Vojvodini u 19. veku nalazi se na Trgu slobode. Bronzana statua visoka 5 m rad je slavnog hrvatskog vajara Ivana Meštrovića iz 1939. Tokom II svetskog rata spomenik je sklonjen da bi odmah po oslobođenju враћен na mesto na kojem se i danas nalazi.

Svetozar Miletić (1826-1901) je u istoriji zapamćen kao advokat i gradonačelnik Novog Sada (1861-1862; 1867-1868), poslanik ugarskog i hrvatskog sabora, predsednik Srpske čitaonice, jedan od osnivača Srpskog narodnog

pozorišta (1861) ali i kao osnivač Srpske narodne slobodoumne stranke (1869) i pokretač lista Zastava (1866) jednog od najuticajnijih kod Srba u Habsburškoj monarhiji. Njegove ideje i politički program uticali su na kreiranje nacionalnog programa i nacionalnog pokreta vojvođanskih Srba u drugoj polovini 19. veka. Zbog svog političkog delovanja je više puta hapšen, osuđivan i затvaran. Iz političkog života se povukao zbog bolesti nastale posle dugog tamovanja. Umro je u Vršcu 1901.

3

Rimokatolička župa Ime Marijino

Rimokatolička župa Ime Marijino (poznata kao katedrala) je izgrađena u neogotskom stilu između 1893. i 1895. Sagrađena je na Trgu slobode na mestu starijih crkava od kojih je najstarija izgrađena u prvim decenijama 18. veka. Tokom Bune (1849) prvobitna crkva je bila zapaljena, a po okončanju ratnih sukoba katolička zajednica je započela obnovu svog hrama koji je od 1864. postao i stalni katedralni hram. Krajem 19. veka katolička zajednica Novog Sada je odlučila da sazida novi, reprezentativni hram koji i danas postoji. Krajem 1891. srušena je stara katolička crkva, a nova je početa da se zida po projektu baumeister-a Đerđa Molnara. On

4

Zgrada Vojvođanske banke

klijentelu. Na njegovim temeljima je 1892. Emerih Majer izgradio luksuzni hotel u neobaroknom stilu koji je nazvao „Grand hotel Majer“. Već 1916. hotel je kupio Lazar Dunderski i od tada postaje mesto održavanja svečanosti, balova i političkih skupova. Tako je 25. novembra 1918. tu održana Velika narodna skupština Srba, Bunjevaca i ostalih Slovena u Banatu, Bačkoj i Baranji koja je proglašila prisajedinjenje Kraljevini Srbiji. Među 757 delegata ove Skupštine bilo je i 7 žena koje su iznimno za položaj žena toga doba tada dobile pravo glasa. Po završetku Drugog svetskog rata hotel je dobio ime „Sloboda“ sve do 1953. kada je postao Dom JNA. Tada je prekinuta vekovna tradicija da se na ovom mestu nalazi hotel. U perodu tranzicije zgrada je postala sedište Vojvođanske banke.

5

Zgrada Hotela „Vojvodina”

Zgrada hotela „Vojvodina” je više od jednog i po veka uvek bila hotel, samo su se kroz vekove i epohe menjali njegovi nazivi. Prvi hotel na ovom mestu sagradio je 1854. Johan Ajbler. Bila je to luksuzno opremljena pozno-klasistička građevina. Nazvana je po carici Jelisaveti (Elizabeti) Austrijskoj, supruzi Franca Jozefa I. Hotel nazvan po carici Jelisaveti je bio mesto okupljanja više klase poznat po dobroj kuhinji, vinima, balovima i zabavama. Sledeci vlasnik je bio Gedeon Dunderski. U dvorištu hotela je 1895. sazidano pozorište Lazara Dunderskog po projektu arhitekte Vladimira

Nikolića. Pozorište, koje je imalo 650 mesta, izgorelo je 1928. Tada je nepovratno uništena biblioteka, garderoba, dekoracija i mnogi drugi predmeti Srpskog narodnog pozorišta koje je tu davalo predstave. Posle završetka Prvog svetskog rata hotel je nazvan po kraljici Mariji, suprudi kralja Aleksandra (Karađorđevića). Posle završetka Drugog svetskog rata hotel dobija današnji naziv – „Vojvodina”. Tokom više od vek i po postojanja hotel su posetili ili u njemu boravili: Laza Kostić, Marko Miljanov, Miloš Crnjanski i druge ugledne ličnosti. U njemu je 1974. umro slavni mađarski književnik Lajos Zilahi u čiju čast je nazvan prolaz koji spaja dvorište hotela i Ulicu kralja Aleksandra.

6

Zgrada Rimokatoličkog župnog ureda - Plebanija

pravougaonim prozorima. Na zgradi je uočljiv krov građen u maniru baroknih krovova na četiri vode i visoko postavljen. U unutrašnjosti se nalazi bogato dekorisana Svečana dvorana.

ZGRADA RIMOKATOLIČKOG ŽUPNOG UREDA – PLEBANIJE jedna je od retkih građevina koje su ostale netaknute u vreme Bune kada je 1849. Novi Sad bombardovan topovima sa Petrovaradinske tvrđave. Zgrada je izgrađena 1808. prema planu koji je uradio Georg Efinger. Spada u retke primere arhitekture koja poseduje odlike klasicizma i kasnog baroka. Simetričnost glavne fasade rešena je plitkim centralnim rizalitom sa četiri pilastera, krovnim vencem sa plastičnim ukrasom i simetrično postavljenim

7

Kulturni centar Novog Sada (KCNS)

KULTURNI CENTAR NOVOG SADA (KCNS) je institucija kulture sa tradicijom dužom od pola veka. Pedesetih godina 20. veka su kao preteče savremenog Kulturnog centra u Novom Sadu delovale Tribina mladih i Kulturni centar mladih „Sonja Marinković“ kao institucije koje su okupljale najznačajnija imena iz sveta umetnosti, a naročito književnosti, u socijalističkoj Jugoslaviji. O tome od 1955. sa manjim prekidima svedoči časopis za književnost i teoriju „Polja“, kao svojevrsni pregled različitih književnih estetika u regionu širem od prostora socijalističke Jugoslavije.

Savremeni Kulturni centar Novog Sada je institucija kulture koja neguje različite programe - od likovnih do muzičkih, od pozorišnih do filmskih i književnih, a većina se dešava u sledećim prostorima: Klub „Tribina mladih“, velika sala KCNS, Likovni salon KCNS i Mali Likovni salon KCNS. Kulturni centar Novog Sada organizuje sledeće, tradicionalne festivale: INFANT – Internacionalni festival alternativnog i novog teatra, Novosadski džez festival, Prosefest, Festival evropskog i nezavisnog filma- Euro In Film, Festival Antićevi dani i druge.

8

Zgrada Centralnog kreditnog zavoda

ZGRADA CENTRALNOG KREDITNOG ZAVODA nalazi se na uglu ulica Mileticeve i Grčkoškolske. Zgrada u stilu akademizma bogate dekoracije projektovao je bečki arhitekta češkog porekla, Franc Voruda. Izgrađena je 1895. a među graditeljima se može naći i ime Đerđa Molnara. U vreme gradnje zgrada je bila vlasništvo „Centralnog Kreditnog Zavoda“ u Novom Sadu koji je uz Srpsku banku d.d. u Zagrebu bio najznačajnija finansijska institucija Srba u Habsburškoj monarhiji. „Centralni Kreditni Zavod“ je osnovan 1890. kao deoničarsko društvo sa ciljem

da pomaže trgovske, zanatske, ekonomске interese kao i prosvetu i kulturnu delatnost Srba u Hrvatskoj i Ugarskoj. Prvobitno zgrada je imala samo jedan sprat ali je 1925. podignut još jedan sprat, opet prema projektu Franca Vorude. Najupečatljiviji utisak ostavlja ulaz u zgradu iznad koga se diže kupola na čijem vrhu je skulptura Merkura, u rimskoj mitologiji boga zaštitnika trgovaca i trgovine. Skulptura je rad vajara Đorđa Jovanovića. Zgrada ima bogatu dekoraciju rađenu pod uticajem secesije.

9

Vladičanski dvor

VLADIČANSKI DVOR Eparhije bačke Srpske pravoslavne crkve se uvek nalazio na raskrsnici Zmaj Jovine i Dunavske ulice, u neposrednoj blizini pravoslavnog, sabornog hrama sv. Georgija. Zgrada starog Dvora, izgrađena 1741. zalaganjem vladike Visariona Pavlovića, porušena je tokom bombardovanja Novog Sada sa Petrovaradinske tvrđave u Buni 1849. Projekat za novu zgradu uradio je arhitekta Vladimir Nikolić 1899. a gradnja je okončana 1901. Vladičanski dvor je markantna, reprezentativna građevina izgrađena u eklektičkom stilu mešavinom romantičnog i secesionističkog stila.

neponovljiv utisak daju joj dekorativni elementi fasade bifore i trifore i obilje fasadnih ukrasa. Taj utisak je pojačan upotreboom crvene fasadne opeke kojom je zgrada obložena. Na fasadi Dvora se nalazi i grb Eparhije bačke. Enterijer Dvora izведен je s velikom pažnjom, a prema načinu izrade ističu se stepenište sa ogradom od kovanog gvožđa i oslikana dvorska trpezarija, rad Vladimira Predeojevića. Unutar Dvora postoji i kapela čiji je ikonostas radio Vladimir Kuročkin. Regent Aleksandar Karađorđević je tokom posete Novom Sadu 1919. boravio u Dvoru i sa balkona se obratio okupljenim građanima.

10

Srpska pravoslavna crkva sv. Georgija

SRPSKA PRAVOSLAVNA CRKVA SV. GEORGIJA je saborni hram i nalazi se tik uz Vladičanski dvor Eparhije bačke. Savremena crkva je jednobrodna građevina sa tročlanom oltarskom apsidom i visokim, novobaroknim zvonikom na zapadnom pročelju. Prvi hram na ovom mestu izgrađen je u periodu 1734-1740. Kao i veći deo građevina u Novom Sadu crkva je stradala u bombardovanju sa Petrovaradinske tvrđave u Buni 1849. Hram je obnovljen u periodu 1851-1853. prema planu peštanskog arhitekta Gustava Šaibe. Savremeni

oblik crkva je dobila tokom poslednje obnove izvršene u periodu 1902-1905. prema planovima drugog peštanskog arhitekte i graditelja Mihajla Härminca. Prvobitni ikonostas, koji je u vreme prve obnove izradio slikar Jovan Klajić (1815-1888), zamenjen je novim koji je oslikao Paja Jovanović (1859-1957), jedan od najvećih srpskih slikara, predstavnik akademskog realizma. Zidne slike je uradio Stevan Aleksić (1876-1923), takođe jedan od najznačajnijih srpskih slikara s kraja 19. i s početka 20. veka. Unutrašnjost crkve ukrašena je vitražima što doprinosi opštem utisku raskoši koju posetilac ima, a koja svedoči o bogatstvu zajednice koja je gradila saborni hram.

11

Dunavska ulica

DUNAVSKA ULICA je jedna od najstarijih u Novom Sadu, spaja obalu Dunava i Zmaj Jovinu ulicu. Njen današnji izgled je rezultat obnove koja je otpočela sredinom 19. veka posle velikih razaranja u Buni 1849. Gusto zbijene jednospratnice u prvom delu ulice kriju razgranatu mrežu pasaža u kojima su prodavnice, restorani, poslastičarnice. Na početku ulice nalazi se Gradska biblioteka – zadužbina Anke i Arse Pajević. Preko puta je najstarija kuća u Novom Sadu – „Kod belog lava“ sagrađena u prvim decenijama 18. veka. To je jedna od retkih građevina koja nije srušena u Buni. U pasažu zgrade skriven je mehanizam koji je pripadao bunaru iz koga su se stanovnici

snabdjevali vodom iz Dunava. Na broju 14. živeo je Svetozar Miletić, srpski političar i gradonačelnik Novog Sada a nešto niže na istoj strani čuvene glumice srpskog glumišta Sofija Vujić i njena kći, glumica i rediteljka Milka Marković. Sa druge strane ulice na broju 29. je Zbirka strane umetnosti, depandans Muzeja grada Novog Sada gde posetioци mogu videti umetnička dela nastala u Evropi u rasponu od 15. do 20. veka. Ispred Zbirke je spomenik srpskom političaru Jaši Tomiću (1856-1922). U produžetku ulice nalaze se zgrade Muzeja Vojvodine (35-37) i Muzeja savremene umetnosti Vojvodine (37).

12

Pozorište mladih

arhitekata između dva svetska rata. Zgrada, danas poznatija kao Sokolski dom, izgrađena je 1936. u stilu moderne.

POZORIŠTE MLADIH se nalazi u ulici Ignjata Pavlusa. Osnovano je 1932. kao Pozorište lutaka, prvo u Vojvodini i Srbiji. Godine 1936. useljeno je u novoizgrađeni Dom kralja Aleksandra I Ujedinitelja. Posle Drugog svetskog rata pozorište je radio kao Vojvođansko pozorište lutaka, zatim kao Gradsko pozorište lutaka, Pozorište lutaka, a od 1968. kao Pozorište mladih. Godine 1991. osnovana je Dramska scena, a danas postoje dve scene: Dramska i Scena za decu. Zgrada u čijem se jednom delu nalazi Pozorište mladih, projektovao je za potrebe Sokolskog društva, Đorđe Tabaković, jedan od najznačajnijih novosadskih

13

Dunavski park

DUNAVSKI PARK jednim svojim delom se oslanja na Dunavsku ulicu po kojoj je i dobio ime. Početkom 19. veka na mestu gde se danas nalazi park bilo je močvarno zemljiste koje je krajem 19. veka počelo da se isušuje i uređuje. U okviru prvih mera hidromelioracije izvršeno je nasipanje zemlje za gradnju hotela „Kod Engleske Kraljice“ u čiju zgradu će se kasnije useliti sud, a zatim i Muzej Vojvodine. Dunavski park je danas spomenik prirode i predstavlja zaštićeno prirodno dobro. U parku se nalaze biste pesnika Branka Radičevića, Miroslava Antića i pesnika i slikara Đure Jakšića, figura Nimfe koja drži rog obilja i spomenik Prepodobnom Sergeju Radonješkom. Među 750

parkovskih stabala mogu se naći: platani, jablani, lešnici, breze, koprivič, divlji kesten i druge vrste drveća i jedan reprezentativni primerak hrasta lužnjaka, koji je pod režimom zaštite. Ovde se takođe dešavaju i različita događanja: koncerti, performansi i sl.

14

Muzej Vojvodine

MUZEJ VOJVODINE se nalazi u Dunavskoj ulici 35-37. U njemu se kroz arheološku, istorijsku, etnološku zbirku čuvaju i prezentuju tragovi materijalne i duhovne kulture sa prostora Vojvodine od paleolita do 20. veka. Institucija pod imenom Vojvođanski muzej nastala je 1947. izdvajanjem dela materijala iz Muzeja Matice srpske. U zgradi u kojoj se sada nalazi useljen je 1974. Radi se o zgradi nekadašnjeg suda koja je prema nacrtima budimpeštanskog arhitekte Đule Vagnera izgrađena 1896. Vojvođanski muzej je bio centralna institucija u Vojvodini iz koje su se kasnije (između ostalih) izdvojili: Muzej Grada Novog Sada, Muzej radničkog

pokreta i narodne revolucije, Poljoprivredni muzej u Kulpinu. Spajanjem Vojvođanskog muzeja i Muzeja radničkog pokreta i narodne revolucije je 1992. osnovan Muzej Vojvodine u čijem okrيلju se nalaze i Muzejski kompleks u Kulpinu i Etno park „Brvnara“ u Bačkom Jarku. Među mnogobrojnim, vrlo vrednim, eksponatima Muzeja Vojvodine najpoznatiji su tri paradna, kasnorimska, pozlaćena šlema.

15

Muzej prisajedinjenja Vojvodine Srbiji

Austro-Turski ratovi na Balkanskom poluostrvu pokrenuli su masovne migracije Srba sa Kosova i Metohije, odnosno iz stare Srbije, ka severu i zapadu, u austrijsko carstvo gde su naseljavali prostore na kojima su njihovi sunarodnici živeli već dugo pre toga. U pozivu na boj protiv Turaka austrijski car Leopold I obećao je Srbima zaštitu i poseban tretman. Borba Srba za privilegije, odnosno za njihovo nacionalno i versko opredeljenje, okončana je zahtevom za političkom i teritorijalnom autonomijom. Izabrani su prvi patrijarh i vojvoda, a teritorija je proglašena Srpskim vojvodstvom (Vojvodovina) na Majskoj skupštini koja je održana u Sremskim Karlovcima (15. maja 1848. godine). Tokom revolucionarnih događaja koji su zahvatili austrijsko

carstvo izbio je rat između Austrijanaca i Mađara. Srbi su stali na stranu austrijskog cara koji ih je, po okončanju rata, nagradio teritorijom u okviru Habsburške monarhije koja se nazivala Srpsko vojvodstvo i Tamiški Banat. Posle više od dva veka stalnih ratova Srbi u Vojvodini uspeli su da izvojevaju slobodu. Na Velikoj narodnoj skupštini održanoj 25. novembra 1918. godine u Novom Sadu 757 deputata glasalo je jednoglasno za odvajanje Bačke, Banata i Baranje od Mađarske i prisajedinjenje tih oblasti Kraljevini Srbiji, a kasnije i široj jugoslovenskoj zajednici. Ovim činom se ostvario sanjani san Srba o Vojvodini.

16

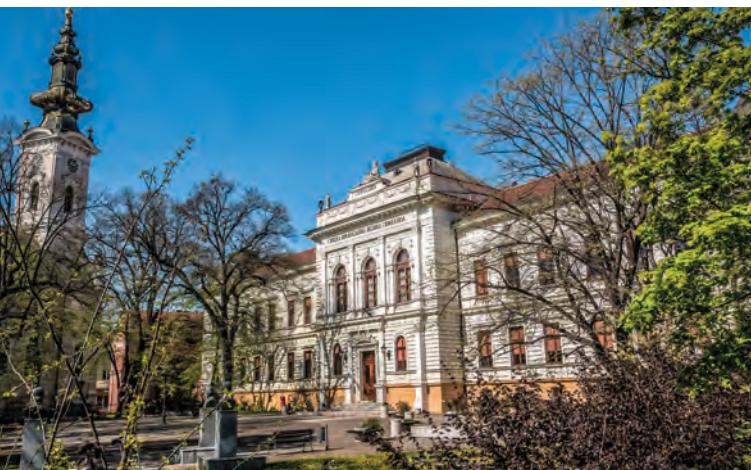
Muzej savremene umetnosti Vojvodine

Muzej savremene umetnosti Vojvodine neguje muzeološko-istraživački pristup očuvanju, izlaganju i prezentaciji dela savremene umetnosti iz druge polovine 20. i 21. veka, povezujući lokalnu sa međunarodnom umetničkom scenom.

U muzejskom fondu nalaze se zbirke slika, skulptura, objekata i instalacija, grafika i crteža, dela konceptualne umetnosti, filma, videa i fotografije, intermedijске i digitalne umetnosti, arhitekture, urbanizma i dizajna iz Vojvodine, Srbije, kao i dela stranih umetnika i umetničkih grupa. Pored toga, Muzej prikuplja, sistematizuje i čuva dokumentarno-arhivsku građu o svim protagonistima i fenomenima relevantnim za istoriju umetnosti Vojvodine.

Težište rada MSUV je na

sistematskom istraživanju i ponovnoj evaluaciji istorije umetnosti kroz brojne studije, rešavanje problema, retrospektivne i monografske projekte koji promovišu važne istorijsko-umetničke fenomene i ličnosti kroz nove pristupe i metode uz istovremeni i kontinuirani rad na edukaciji publike. Zadatak Muzeja je da ukaže na nedovoljno etabirane pristupe, marginalne ili alternativne tokove istorije umetnosti, kao i da podstakne savremenu produkciju i prakse angažujući njihove aktere kroz tematske i individualne izložbe, akcije, razgovore, radionice, filmske projekcije, muzičke događaje, itd.

17

Zgrada Gimnazije „Jovan Jovanović Zmaj”

ZGRADA GIMNAZIJE „JOVAN JOVANOVIĆ ZMAJ” izgrađena je u duhu eklekticizma na mestu gde se od druge polovine 18. veka nalazila Srpska pravoslavna velika gimnazija. Projekat za zgradu napravio je jedan od najpoznatijih srpskih arhitekata s kraja 19. i početkom 20. veka Vladimir Nikolić, poznat i kao graditelj značajnih objekata u Sremskim Karlovcima (Patrijaršijski dvor, Bogoslovski seminar, zgrada Crkveno-narodnih fondova – Bogoslovija, Stefaneum). Osnova zgrade Gimnazije podseća na osnovu Patrijaršijskog dvora u Sremskim Karlovcima jer je projektovana u obliku ciriličnog slova П sa glavnom fasadom koja se sastoji od tri rizalita

sa kupolama. Neorenesansna zgrada Gimnazije ima dva velika dvorišta. Enterijer je prilagođen nameni objekta, a lepotom se ističe Svečana sala čiji su zidovi i tavanica bogato ukrašene. Gradnju zgrade Gimnazije je finansirao veleposednik, poslanik ugarskog sabora baron Miloš Bajić, a o tome obaveštava i natpis iznad ulaza u zgradu: „Baron Miloš Bajić srpskom narodu”. Na zidu Gimnazije na početku ulice Zlatne grede nalazi se tabla koja obaveštava da se na tom mestu nalazila kuća u kojoj je rođen lekar, pesnik, prevodilac, ugledni član Matice srpske i Srpske kraljevske akademije, Jovan Jovanović Zmaj (1833-1904).

18

Matica srpska

MATICA SRPSKA je najstarija i najuglednija kulturna i naučna institucija kod Srba. Osnovana 1826. u Budimpešti, u Novi Sad je preseljena 1864. Osnivači Matice srpske: Jovan Hadžić, Petar Rajić, Andrija Rozmirović, Gavrilo Bozitovac, Jovan Demetrović, Josif Milovuk i Đorđe Stanković okupili su se oko ideje očuvanja srpske kulture i tradicije, njenog predstavljanja drugim narodima u Evropi i podizanja opštег kulturnog nivoa srpskog naroda. Zbog toga je izdavačka delatnost bila jedna od najznačajnijih delatnosti o čemu svedoči i postojanje „Letopisa Matice srpske”, najstarijeg književnog časopisa na svetu koji u kontinuitetu izlazi od 1824. U sastavu Matice srpske su Biblioteka i Galerija Matice srpske.

Zgrada Matice srpske izgrađena je 1912. novcem Marije Trandafil, po projektu Momčila Tapavice, a useljena je 1928. U zgradi se danas nalazi sedište Matice srpske, Biblioteka, i odeljenja za: književnost i jezik, prirodne nauke, društvene nauke, likovne umetnosti, scenske umetnosti i muziku, Leksikografsko odeljenje i Rukopisno odeljenje Matice srpske. Tu se čuva i vrlo vredna kolekcija portreta osnivača, dobrotvora i darodavaca Matice srpske koju su radili vodeći srpski slikari, pretežno tokom 19. veka.

19

Srpska pravoslavna crkva Prenosa moštiju sv. Nikole

SRPSKA PRAVOSLAVNA CRKVA PRENOSA MOŠTIJU SV. NIKOLE – Nikolajevska crkva je najstariji pravoslavni hram u Novom Sadu. Zna se da je osvećena 1730. i da su njeni ktitori bili braća Bogdan, koji su je izgradili kao porodičnu grobnicu. Crkva je porušena u Buni (1849) kao i mnoge druge građevine u Novom Sadu. Obnovu, završenu 1862. finansirali su veliki dobrovrtori Marija i Jovan Trandafil iz fonda koju su za tu namenu i osnovali. Nikolajevska crkva je barokna građevina manjih dimenzija na kojoj se ističu zvonik nad zapadnim pročeljem i manja kupola iznad centralnog

dela naosa. Ikonostas je oslikao novosadski slikar Pavle Simić (1818-1876). Njegov rad u okviru crkvenog slikarstva se dovodi u vezu sa nazarenim slikarstvom sa kojim se verovatno upoznao tokom studija slikarstva na Akademiji u Beču. U crkvi su sahranjeni dobrovrtori Marija i Jovan Trandafil i njihova rano preminula deca Kosta i Sofija. U njoj su 1913. kršteni i sinovi Alberta Ajnštajna i njegove prve žene Novosadjanke, Mileve Marić-Ajnštajn. Na spoljnom zidu crkve se nalazi najstariji zapis reči Novi Sad na srpskom jeziku.

20

Srpska pravoslavna crkva sv. Tri jerarha - Almaška crkva

SRPSKA PRAVOSLAVNA CRKVA SV.TRI JERARHA – ALMAŠKA CRKVA je spomenik kulture od izuzetnog značaja. Sagrađena je 1797. prema projektu Martina Kovčarskog kao jednobrodni, klasicistički hram sa visokim masivnim zvonikom na zapadnom pročelju. Ikonostasnu pregradu u crkvi rezbario je Aksentije Marković, a ikone su rad Arsenija Teodorovića (1768/1826), jednog od najznačajnijih i najuticajnijih srpskih slikara s kraja 18. i prve polovine 19. veka. Zidne slike i one na svodu naosa takođe je uradio Arsenije Teodorović, dok su delovi oltarskog prostora ukrašeni slikama ukrajinskog slikara Andreja Šaltiste. Ikona na Bogorodičnom tronu uradio

je slavni srpski slikar Uroš Predić (1857-1953). Iсторијари уметности сматрају да су иконе иконостаса Arsenija Teodorovića међу најboljim njegovim ostvarenjima.

21

Slovačka - evangelička crkva A. V.

SLOVAČKA-EVANGELIČKA CRKVA A.V. nalazi se u ulici Jovana Subotića. Prvi pisani dokumenti o Slovacima u Novom Sadu (tada Petrovaradinskom Šancu) datiraju iz prvih decenija 18. veka. Crkva koja i danas postoji sagrađena je 1886. naporom vernika i pod patronatom grofa Adolfa Rajzera. Projekat crkve i njena gradnja delo su Jozefa Coceka, školovanog graditelja iz porodice Cocek, čiji je novosadski

rodonačelnik bio preduzimač i graditelj Alojz Cocek. Jozef Cocek je crkvu izgradio, koristeći klasicističke i barokne elemente, kao jednobrodnu građevinu sa masivnim zvonikom iznad pročelja. Orgulje koje se nalaze u crkvi predstavljaju posebnu vrednost kao i zvonik crkve. U produžetku crkve je zgrada Episkopije Slovačko-evangeličke crkve A.V.

22

Grkokatolička crkva sv. apostola Petra i Pavla

GRKOKATOLIČKA CRKVA SV. APOSTOLA PETRA I PAVLA se nalazi u Mileticevoj ulici u centru grada. Parohija Grkokatoličke crkve u Novom Sadu osnovana je 1780. Među vernicima je najviše Rusina, Ukrajinaca i Rumuna. Crkva je izgrađena u klasicističko-baroknom stilu 1820. a zadržala je prvobitni izgled budući da je jedan od retkih objekata u Novom Sadu koji nije porušen

1849. u Buni. Ikonostas, velike vrednosti pripisuje se Arseniju Teodoroviću, jednom od najznačajnijih i najuticajnijih srpskih slikara 18. i 19. veka i Ivanu Ivaniću.

23

Újvidéki Színház (Novosadsko pozorište)

ÚJVIDÉKI SZÍNHÁZ (NOVOSADSKO POZORIŠTE), Jovana Subotića 3-5. Novosadsko pozorište / Újvidéki Színház započelo je svoj život 1974. Prva predstava čije se izvođenje i uzima za početak rada pozorišta bila je Erkenijeva »Mačja igra«. Od tada do 1985. godine pozorište nije imalo sopstvenu zgradu da bi useljenjem u zgradu nekadašnjeg Pozorišta »Ben Akiba« bio započet jedan novi život koji će rezultirati mnogobrojnim nagradama na domaćim i inostranim teatarskim festivalima. Repertoar pozorišta čine dela mađarskih, vojvođanskih pisaca kao dela svetskih klasika i modernista. Predstave se daju na mađarskom jeziku, a one sa redovnog repertoara se prevode na srpski jezik. Zgradu Novosadskog pozorišta rekonstruisao je 1940. novosadski arhitekt Oskar Pakvor.

24

Srpska pravoslavna crkva Uspenja Bogorodice - Uspenska crkva

SPRSKA PRAVOSLAVNA CRKVA USPENJA BOGORODICE – Uspenska crkva je spomenik kulture od izuzetnog značaja. Najstarija crkva na ovom mestu izgrađena je verovatno u prvim decenijama 18. veka da bi je zamenila nova izgrađena 1776. koja i danas postoji. To je jednobrodna barokna građevina sa polukružnom oltarskom apsidom i zvonikom iznad zapadnog pročelja. Ikonostas crkve rezbarili su braća Marković – Aksentije i Arsenije. Ikone ikonostasa pripisuju se Janku

Halkozoviću, Dimitriju Jankoviću i Andreju Šaltisti. Zidne slike su radili Janko Halkozović i Vasilije Ostojić, dva slikara koji se ubrajaju među najznačajnije predstavnike srpskog ranobaroknog slikarstva. Uz njih zidne slike je radio i Jovan Popović. Rad svih pomenutih slikara u Uspenskoj crkvi rezultirao je jedinstvenom i izuzetnom baroknom celinom koja na najбоји начин reprezentuje srpsko slikarstvo krajem 18. veka.

25

Reformatska hrišćanska crkva

REFORMATSKA HRIŠĆANSKA CRKVA nalazi se u Šafarikovoj ulici. Crkvena opština Reformatske hrišćanske crkve u Novom Sadu osnovana je 1808. a prvi vernici su bili Mađari mahom iz Erdelja. Danas u Novom Sadu postoje dve crkve Reformatsko hrišćanske zajednice od kojih se jedna nalazi u centru (Šafarikova ulica) a druga u naselju Telep. Crkva u centru Novog Sada sagrađena 1865. je na mestu starijeg hrama koji je kao i mnoge građevine u Novom Sadu porušen u Buni 1849.godine. Projekat je delo Imre Manjukija a izvedeno je u neogotskom stilu sa elementima klasicizma. U crkvi

se nalaze orgulje iz 1890.

26

Novosadska sinagoga

NOVOSADSKA SINAGOGA sa zgradama Jevrejske škole i Jevrejske opštine predstavlja prostorno kulturno-istorijsku celinu od velikog značaja. Kompleks je izgrađen prema zamislima peštanskog arhitekte Lipota Baumhorna koji će u evropskim okvirima biti zapamćen kao graditelj sinagoga (Zrenjanin, Novi Sad, Segedin, Budimpešta, Rijeka). U Novom Sadu Baumhorn je pre gradnje sinagoge izgradio Menratovu palatu i Zgradu štedionice na sadašnjem Trgu slobode. Ipak ostaće zapamćen po izgradnji monumentalnog kompleksa završenog 1909. kojim dominira sinagoga, jedna od najvećih u ovom delu Evrope.

Radi se o trobrodnoj građevini iznad čijeg centralnog dela se uzdiže kupola visine 40 m. Unutrašnjost je podeljena na prizemlje i galeriju. U prizemlju jesu muška i „oltarska sedišta“ a na galerijama su sedišta za žene. Na vrhu istočne strane je kovčeg za svitke (Aron hakodeš). Postoji galerija za hor i orgulje koje se više ne nalaze u hramu. Sinagogu upotpunjuju zgrade Jevrejske škole i Jevrejske opštine koje su paralelno postavljene u odnosu na sinagogu. Čitav kompleks je izgrađen u stilu secesije. Fasade sve tri građevine urađene su od žute klinker opeke, a fasada sinagoge je ukrašena ornamentima. Novosadska sinagoga je služila 1944. kao sabirni centar za Jevreje pre nego što su poslati u logore smrti, o čemu svedoči i tabla na prednjoj fasadi hrama.

27

Srpsko narodno pozorište

SRPSKO NARODNO POZORIŠTE, kao profesionalno i prvo kod Srba, osnovano je u Novom Sadu 1861. Počeci rada pozorišta se vezuju za aktivnost Srpske čitaonice u Novom Sadu koju je osnovalo Društvo za Srpsko narodno pozorište sa ciljem da dramska i opera umetnost doprinesu širenju i razvoju srpske kulture i književnosti. Zasluge za osnivanje Srpskog narodnog pozorišta pre svih su imali: Svetozar Miletić, Stevan Branovački, Jovan Đorđević i Jovan Jovanović Zmaj. Upravnik Srpskog narodnog pozorišta u Novom Sadu, Jovan Đorđević i deo glumačkog ansambla su na poziv kneza Mihajla (Obrenovića) prešli u Beograd i tako 1867. formirali

Narodno pozorište u Beogradu. Među najpoznatijim glumcima/glumicama, operskim pevačima/pevačicama u prvim decenijama rada Srpskog narodnog pozorišta treba pomenuti: Dimitrija i Draginju Ružić, Lazu Telečkog, Žarka Savića, Peru Dobrinović, Dragu Spasić, Milku Grgurovu, Dragu Dejanović... Među glumicama/glumcima koji su karijeru započeli u SNP-u savremena publika pamti ili poznaje: Rahelu Ferari, Miru Banjac, Jasnu Đuričić, Borisa Isakovića i druge. Zgrada u kojoj se danas nalazi Srpsko narodno pozorište useljena je 1981. U njoj rade tri ansambla: Drama, Opera i Balet. Predstave se odvijaju na sledećim scenama: „Jovan Đorđević”, „Pera Dobrinović” i na „Kamernej sceni”. Na daskama koje život znače Srpskog narodnog pozorišta se od 1956. održava „Sterijino pozorje”, nastariji i najugledniji festival nacionalne drame i pozorišta kod nas.

28

Galerija Matice srpske

GALERIJA MATICE SRPSKE se nalazi na Trgu galerija. Njena istorija je vezana za istoriju Matice srpske, najznačajnije kulturne institucije kod Srba i Savu Tekeliju, velikog dobrotvora koji je Matici srpskoj zaveštao celokupnu imovinu, uključujući i vrednu kolekciju portreta. Zbirka predmeta koju su činili pokloni se polako uvećavala, a naročito posle preseljenja Matice srpske u Novi Sad 1864. Za zvanični početak rada Muzeja Matice srpske, koji je tokom decenija uvećavao broj predmeta u umetničkoj, arheološkoj, numizmatičkoj i etnografskoj zbirci, uzima se 1933. kada su zbirke prezentovane javnosti. Osim umetničke zbirke, sve ostale su 1947. bile ustupljene Vojvođanskom muzeju. Jezgro novoosnovane

samostalne institucije koja je dobila naziv Galerija Matice srpske činila je zbirka predmeta umetničke zbirke Muzeja Matice srpske. Galerija Matice srpske se od 1958. pa do danas nalazi u zgradи izgrađenoj 1926, prema planu novosadskog arhitekte Lazara D. Dunderskog, za potrebe Produktne berze. Stalnu postavku Galerije Matice srpske, raspoređenu u tri celine, pretežno čini srpsko slikarstvo i grafika 16–21. veka. Među 7000 dela izdvajaju se slike, grafičke i crteži nastali u periodu od 18. do 20. veka.

29

Spomen - zbirka Pavla Beljanskog

SPOMEN-ZBIRKA PAVLA BELJANSKOG se nalazi na Trgu galerija. Potpisivanjem darodavnog ugovora 1957. između velikog kolezionara Pavla Beljanskog (1892-1965) i Izvršnog veća Autonomne pokrajine Vojvodine stvoren su uslovi da se celokupna zbirka velike umetničke vrednosti prezentuje kao deo kulturne baštine srpskog naroda. Galerija – Spomen zbirka Pavla Beljanskog otvorena je za posete 1961. Zgrada u kojoj je smeštena kolekcija izgrađena je 1961. a delo je arhitekte Ive Kurtović. Jezgro kolekcije Spomen zbirke predstavlja kolekcija Pavla Beljanskog koju čine najznačajnija dela srpske

umetnosti prve polovine 20. veka. Tu su dela: Nadežde Petrović, Save Šumanović, Petra Dobrovića, Milana Konjovića, Rista Stijovića, Petra Lubarde, Zore Petrović, Ljubice Cuce Sokić, Sretena Stojanovića i drugih.

30

Galerija likovne umetnosti Poklon - zbirka Rajka Mamuzića

GALERIJA LIKOVNE UMETNOSTI POKLONZBIRKA RAJKA MAMUZIĆA, nalazi se u ulici Vase Stajić. Jezgro postavke čini kolekcija umetničkih dela koju je posebnim ugovorom darovao kolezionar Rajko Mamuzić. Postavka je uvedena u svakodnevni život Novog Sada 1974. Posetioci mogu videti dela nacionalnog slikarstva nastala posle Drugog svetskog rata čiji autori spadaju među najpoznatije toga doba. Dela savremenih jugoslovenskih umetnika okupljenih u umetničke grupe kao što su: Beogradska, Decembarska i Zadarska grupa ili Jedanaestorica, koja se nalaze u Galeriji Poklon zbirke, reprezentativni je prikaz jugoslovenske likovne

scene šezdesetih godina 20. veka. Posetioci mogu videti slike, skulpture, crteže, grafike i tapiserije najeminentnijih jugoslovenskih umetnika kao što su: Stojan Čelić, Ksenija Divjak, Boško Petrović, Miodrag Mića Popović, Matija Vuković, Lazar Vozarević, Mario Maskareli, Petar Omčikus, Ljubica Cuca Sokić i drugi.

31

Zgrada Pokrajinske vlade i Skupštine Autonomne pokrajine Vojvodine

POKRAJINSKA VLADA I SKUPŠTINA AUTONOMNE POKRAJINE VOJVODINE nalaze se u zgradbi koja je poznata kao Banovina. Ova jedinstvena arhitektonska celina izgrađena je u periodu 1936-1940. po projektu jednog od naših najvećih arhitekata u Srbiji između dva svetska rata, Dragiše Brašovanu (1887-1965). Njegov opus ne obuhvataju samo građevine u Novom Sadu i Vojvodini već i u Beogradu. Njegov ugled je bio izuzetan, a dokaz je i to što je Brašovan bio autor jugoslovenskih paviljona na Svetskoj izložbi u Barseloni (1929) i Miljanu (1931). Zgrada Banovine ili Banskog dvora sastoji se iz dve celine. U većoj

zgradi se danas nalazi Pokrajinska vlada sa svim pratećim službama i sekretarijatima, a u manjoj je Skupština Autonomne pokrajine Vojvodine. Vrednost ove velelepne građevine povećava i to što je obložena bračkim mermerom, dok se u unutrašnjosti nalazi centralno stepenište za čiju izradu je korišćen i mermer iz Karare. U zgradbi Pokrajinske vlade se nalazi vrlo vredna kolekcija slika jugoslovenskih autora nastalih tokom 20. veka. Stanovnici i posetioci Novog Sada mogli su da obiju Banovinu tokom "Dana evropske baštine".

32

Javno preduzeće Sportski i poslovni centar Vojvodina (SPENS)

JAVNO PREDUZEĆE SPORTSKI I POSLOVNI CENTAR VOJVODINA (SPENS) počeo je sa radom 1981. Tu se nalaze: sportski, poslovni, kulturno-slikarski i ugostiteljski sadržaji raspoređeni u sledeće celine: otvoreni sportski tereni, zatvoreni sportski tereni, poslovni, trgovачki i ugostiteljski deo i garaža sa parking prostorom. U sastavu SPENS-a je Galerija za mlade »Macut«. U sportskim prostorima SPENS-a često se organizuju sportska takmičenja evropskog ili svetskog ranga. SPENS je mesto susreća, događaja, festivala, a među najpoznatijim su tradicionalne manifestacije »Novosadska proljeće« i »Novosadska jesen«.

a na platou ispred SPENS-a - „Pijaca moj salaš“ kao i „Cvetna pijaca“.

oba, karakteristična zimstva klimatskog zahlađenja praočnjem ledenjaka, postao je simbol ledenog doba, bogate travnolom vegetacijom, izuzetim vistemom, kao što su mamut, pećinski medveđ ...

Pre gornjeg paleolitocra pre

Od mnogih izumiračkih životinja, koju su karakteristične zimstva klimatskog zahlađenja praočnjem ledenjaka, postao je simbol ledenog doba, bogate travnolom vegetacijom, izuzetim vistemom, kao što su mamut, pećinski medveđ ...
Pre 25.000 godina populacija raničine predstavljala je poslednji stupanj ledenodobnim uslovima života.

33

Prirodnjačka zbirka Zavoda za zaštitu prirode

PRIRODNJAČKA ZBIRKA ZAVODA ZA ZAŠTITU PRIRODE nalazi se u Radničkoj ulici. Posetioci mogu videti vrlo vredne eksponate koji reprezentuju deo bogate prirodne baštine Vojvodine kroz sledeće studijske i memorijalne zbirke: geološko-paleontološku, mineralošku, entomološku, ihtiološku, herpetološku, ornitološku i teriološku. U jedan od najpoznatijih eksponata prirodnjačke zbirke i izložbe ubraja se lobanja runastog mamuta sa kljovama (*Mammuthus primigenius*). Odlično očuvana lobanja mamuta je nađena u Tisi u blizini Novog Bečeja. Pokrajinski zavod za zaštitu

prirode ima i arboretum u stilu vrtne umetnosti. Radi se o zbirci autohtonog drveća sa Fruške gore među kojima se ističu hrast kitnjak, lipa, bukva i grab. Pokrajinski zavod za zaštitu prirode osnovala je Skupština SAP Vojvodine 1966, mada su poslovi istraživanja, prikupljanja eksponata za studijske zbirke koje reprezentuju prirodu Vojvodine, započeli još 1947. u okviru Vojvođanskog muzeja.

34

Šstrand

ŠTRAND je najpopularnija gradska plaža koja je za posetioce uređena i otvorena još 1911. To je danas čitav mali grad koji se prostire duž 700 m peščane plaže. Za Novosadane je stvar prestiža da imaju kabinu na Šstrandu i da leti iskoriste za druženje i zabavu sa prijateljima. Šstrand je omiljeno mesto najmlađih koji imaju dovoljno zabavnih sadržaja. Jedna od najlepših plaža na Dunavu je opremljena svom potrebnom infrastrukturom za ugodan i sadržajan boravak posetilaca. Tu spada i ugostiteljska usluga, zatim igrališta i tereni za sportove kao što je odbojka na pesku ili tenis glavom, za koji se

kaže da je nastao na ovoj plaži. Leti je Šstrand jedan od najživljih prostora u Novom Sadu gde se održavaju mnoga dešavanja: sportska takmičenja, koncerti, festivali... Među najznačajnijim su: tradicionalna TID regata, Dan Dunava, Vojvodina fest i drugi

35

Petrovaradinska tvrđava

Petrovaradinska tvrđava je najznačajnija znamenitost Novog Sada. Ovaj „Gibraltar na Dunavu“ jedno je od najbolje očuvanih utvrđenja u Evropi i predstavlja izuzetan primer vojne arhitekture. Tvrđava je građena od 1692. do 1780. godine; prostire se na površini od 112 ha, ima 10 kapija, 12.000 puškarnica i mesta za smještaj 400 topova. Danas je to mesto održavanja EXIT-a, jednog od najpoznatijih muzičkih festivala u Evropi.

Donji grad je ravnji deo tvrđave. Tokom 18. veka oblikovan je u vojno-stambeni kompleks sa brojnim trgovima, zgradama, samostanom, kao i masivnim kapijama i bastionima koji su služili

za odbranu. Donji grad je uređen po principu vojno-barokne arhitekture sa nekoliko važnih istorijskih zgrada, na primer monumentalnim kompleksom izgrađenim na nekadašnjem jezuitskom samostanu i rimokatoličkom župnom crkvom Svetog Đorđa, koja je izgrađena u baroknom stilu. Tu je i Srpska pravoslavna crkva Svetog Pavla, kao i jedna od najznačajnijih građevina tvrđave - Beogradska kapija.

Tokom šetnje turisti mogu da posete nekoliko glavnih znamenitosti Gornjeg grada ili da se osećaju priyatno u nekom od restorana i kafića. Pogled sa tvrđave koji oduzima dah jedinstvena je mešavina gradskog horizonta, obronaka nacionalnog parka i reke Dunav.

36

Muzej grada Novog Sada

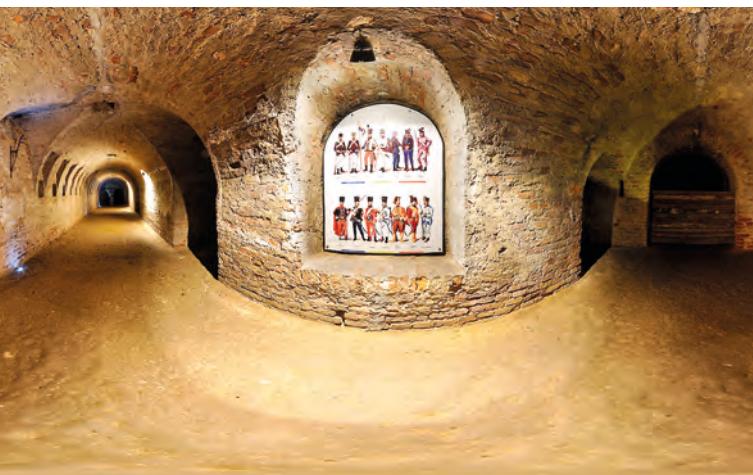
Postavke MUZEJA GRADA NOVOG SADA nalaze se na Petrovaradinskoj tvrđavi (zgrada Topovnjače), u Dunavskoj ulici u Novom Sadu: Zbirka strane umetnosti, u Sremskoj Kamenici: Spomen zbirka Jovana Jovanovića Zmaja i Sremskim Karlovcima: Zavičajna zbirka Sremski Karlovcii. U okviru pobrojanih postavki

čuva se preko 50.000 eksponata koji svedoče o životu i radu, istoriji i kulturi, religiji i načinu života multikonfesionalnog stanovništva Novog Sada. U matičnoj zgradi Muzeja – Topovnjači, posetioci mogu

videti dve stalne postavke: „Petrovaradinska tvrđava u prošlosti“ i „Novi Sad od 18. do 20. veka“. Posredstvom Vodičke službe Muzeja Grada Novog Sada posetioci mogu obići Podzemne vojne galerije, koje su u dužini od 800 m uređene za organizovane posete.

37

Podzemne vojne galerije

PODZEMNE VOJNE GALERIJE, četvorospratni komunikacijsko-odbrambeni sistem dužine 16 km je jedinstvena atrakcija Petrovaradinske tvrđave. Gradnja ovog komplikovanog sistema je završena 1783. godine. Deo spleta koridora, prostorija različitih namena, borbenih linija sa puškarnicama i minskih sistema u dužini od oko 1 km dostupan je posetiocima uz stručno vođenje Vodičke službe Muzeja Grada Novog Sada. Kuriozitet ovog složenog borbeno-komunikacijskog sistema su minsko polje – posle Antverpena, tada najveći minski sistem na svetu završen 1783. godine. Zbog

sigurnosti koju je pružala ova nikad osvojena Tvrđava bila je početkom 19. veka riznica u kojoj su čuvani zlato i srebro Habsburške monarhije.

38

Toranj sa satom

Gornjim gradom dominira **TORANJ SA SATOM**. Toranj je izgrađen na mestu starijeg, porušenog sredinom 18. veka. Prečnik sata je preko dva metra. Brojčanik je postavljen na sve strane sveta, sati su ispisani rimskim brojevima, a kazaljke pokazuju: velika sate, a mala minute. Mehanizam sata se svakodnevno navija. Na vrhu Tornja su vetrokaz i kompas, koji umesto kopljia na jarbolu ima srce. Pogled prolaznika se, posle Tornja sa satom, najčešće zadrži na dvospratnoj zgradi Duge kasarne, građene u drugoj polovini 18. veka. Tu je počev od 1926. bila ustanovljena Vazduhoplovna podoficirska škola Kraljevine SHS, a najpoznatiji polaznik

39

Atelje 61

ATELJE 61 je osnovan 1961. kao radionica za izradu umetničke tapiserije velikog formata i spada u red jedinstvenih i retkih sličnih institucija u svetu. Osnovao ju je slikar Boško Petrović (1922-1982). Uloga i glavni cilj Ateljea jeste očuvanje tradicije izrade proizvoda od tkanine. Već početkom šezdesetih godina rade se tapiserije velikih formata po nacrtima (kartonima) poznatih jugoslovenskih umetnika: Stojana Čelića, Lazara Vujaklije, Mladena Srbinovića, Milana Konjovića, Ankice Oprešnik i dr. Prve izložbe u zemlji i inostranstvu (Skandinavija, Latinska Amerika, SAD, Evropa) tapiserije Ateljea 61 su stekle visoka priznanja koja su upisala ovu radionicu na mapu kulturnih

institucija velike vrednosti. Tokom pola veka duge istorije Ateljea 61 u saradnji sa oko 200 umetnika otkano je oko 800 tapiserija. Prve tkalje su bile žene koje su zanat naučile od svojih majki i baka, a danas su to tkalje koje su o tapiseriji učile u školi „Bogdan Šuput“. U sklopu institucije radi i Galerija tapiserija „Boško Petrović“ osnovana 1999. U njoj se pored tapiserija iz Zbirke „Ateljea 61“ održavaju muzičke i književne večeri. Galerija Boško Petrović smeštena je u Leopoldovom barutnom magazinu, u podnožju Bastiona sv. Leopolda.

40

Beogradska kapija

BEOGRADSKA KAPIJA sagrađena je 1753. između Bastiona sv. Ernesta i Bastiona sv. Ignacija. Dugačka je 20 metara i ima dva koloseka i dva pešačka prolaza. U produžetku Beogradske kapije od 1769. postojao je „Centralni kazneni zavod Vojnog suda Slavonske generalne komande“ gde su zatvarani oficiri, vojnici i civili. Među najpoznatijim zatvorenicima su bili: admiral Petra Velikog, Matija Zmajević (1680-1735), bugarski književnik Ljuben Karavelov (1834-1879), socijalista i narodni tribun Vasa Pelagić (1833-1899), pesnik Antun Gustav Matoš (1873-1914), političar

Jaša Tomić (1856-1922) i Josip Broz Tito (1892-1980).

41

Rimokatolička crkva sv. Juraja

RIMOKATOLIČKA CRKVA SV. JURAJA sa samostanom je izgrađena u baroknom stilu između 1701. i 1714. a rezidencija samostana 1734. Na fasadi crkve je kip osnivača isusovačkog reda, sv. Ignacija. U podrumu je kripta u kojoj su sahranjeni predstavnici visokog plemstva poginulog u bitkama sa Turcima počev od 1696. i najpoznatijoj - Bici na Vezircu 1716. Najstariji epitaf na nadgrobnoj ploči nalazi se u crkvi, a posvećen je baronu Hajnruhu Nehemu, generalu i komandantu koji je službovao na Tvrđavi krajem 17. veka gde ga je i zadesila smrt 1713. U epitafu između ostalog stoji da mu je Svevišnji kao zaslužnom vojniku koji je imao i druge vrline odredio rajsко naselje kao

večni dom. U rimokatoličkoj crkvi sv. Juraja su i table koje svedoče da je austrogarski car Franja Josif (1830-1916) posetio Petrovaradinsku tvrđavu 1852, a regent Aleksandar Karađorđević (1888-1934) je to isto učinio 1919.

42

Rimokatolička crkva Snežne Gospe

Na izlasku iz Petrovaradina, na putu ka Sremskim Karlovcima, na lokalitetu Tekije nalazi se rimokatolička crkva Snežne Gospe. Ova monumentalna građevina izgrađena je na mestu gde je najpre bio katolički hram, a tokom perioda turske vladavine, započetim pobedom u Mohačkoj bici 1526, džamija. Krajem 17. veka isusovci su napuštenu džamiju na Tekijama preuredili u crkvu koju su posvetili Bezgrešnom začeću Marijinom. Jedna od ključnih pobjeda hrišćanske vojske koja je doprinela da se Turci trajno povuku sa prostora Bačke i Srema desila se 5. avgusta 1716. u blizini tekijskog hrama na prostoru Vezirca. Pobeda hrišćanske vojske je prema legendi pripisana Bogorodici, te je hram na Tekijama

podignut njoj u slavu postao i specifičan spomen na pobedu hrišćanske vojske. Današnji izgled crkva je dobila 1881. zalaganjem župnika i književnika, Ilije Okruglića Sremca. Projekat obnove je u neogotičkom-romaničkom stilu uradio arhitekt Herman Bole. Specifičnosti hrama su da se simbolično ispod krsta na vrhu kupole nalazi polumesec, te da se unutar hrama čuva kopija ikone Marije Snežne rađena po originalu iz rimske crkve Santa Marija Mađore. Crkva je danas ekumensko svetilište gde se tokom Malih i Velikih Tekija održavaju procesije, a ove poslednje su spomen bitke na Vezircu iz 1716.

MUZEJI, GALERIJE I KULTURNE STANICE

MUZEJ GRADA

MUZEJ GRADA

- 📍 Petrovaradinska tvrđava 4
- 📞 Telefon: +381 (0)21 64 33 145
- ✉️ muzejgrada.ns@gmail.com
- 🌐 www.museumns.rs
- 🕒 Radno vreme: utorak - nedelja 09.00 - 17.00

U sastavu **Muzeja grada Novog Sada** su i Zbirka strane umetnosti, Spomen zbirka „Jovan Jovanović Zmaj”, Sremska Kamenica i Zavičajna zbirka u Sremskim Karlovcima. U muzeju se nalaze stalne postavke: Petrovaradinska tvrđava u prošlosti, Studijska izložba Odeljenja za kulturnu istoriju, Veliki ratni bunar i Podzemne vojne galerije.

MUZEJ VOJVODINE

- 📍 Dunavska 35-37
- 📞 Telefon: +381 (0)21 420 566, +381 (0)21 525 059
- ✉️ pedagoska.sluzba@muzejvojvodine.org.rs
- 🌐 www.muzejvojvodine.org.rs

🕒 **Radno vreme:** utorak - petak 09.00 - 19.00,
subota - nedelja 10.00 - 18.00,

Letnje radno vreme: utorak - petak 09.00 - 14.00 i 5.00 - 21.30

U sastavu **Muzeja Vojvodine** su i Muzej novije istorije, Poljoprivredni muzej u Kulpinu i Etno kuća „Brvnara” u Bačkom Jarku. U stalnim postavkama, koje obuhvataju istoriju od 8.000 godina na tlu Vojvodine, izložene su zbirke iz arheologije, istorije, istorije umetnosti i etnologije.

MUZEJ PRSAJEDINJENJA VOJVODINE SRBIJI

- 📍 Dunavska 35
- 📞 Telefon: +381 (0) 21 420 566, +381 (0) 21 525 059
- ✉️ pedagoska.sluzba@muzejvojvodine.org.rs
- 🌐 www.muzejvojvodine.org.rs

🕒 **Radno vreme:** 09.00 - 19.00

Vikendom: 10.00 - 18.00

Ponedeljkom ne radi

Muzej prisajedinjenja 1918 Vojvodine Srbiji čini stalna postavka sa nizom artefakata koji autentično svedoče o velikim istorijskim događajima i o viševekovnoj borbi Srba za politička i druga prava. Muzej ima dve celine: zbirku istorijskih predmeta i zbirku umetničkih predmeta koji su uglavnom sa kraja devetnaestog i prve polovine dvadesetog veka, dok su portreti iz savremenog vremena.

POKRAJINSKI ZAVOD ZA ZAŠITU PRIRODE

- 📍 Radnička 20a
- 📞 Telefon: +381 (0)21 48 96 301, +381 (0)21 48 96 345
- ✉️ www.pzzp.rs
- 🌐 novi.sad@pzzp.rs
- ⌚ Radno vreme: ponedeljak - subota 08.00 - 16.00

Na površini od 700m² smeštena je stalna prirodjačka postavka u kojoj se prikazuje bogatstvo biološke i geološke raznovrsnosti naše Zemlje, a u toku godine smenjuju se različite tematske postavke. Ovim prostorom dominira lobanja sa kljovama runastog mamuta, a kao najstariji eksponati tu su dva primerka beloglavog supa, sa Obedske bare.

GALERIJA MATICE SRPSKE

- 📍 Trg Galerija 1
- 📞 Telefon: +381 (0)21 48 99 000, +381 (0)21 48 99 011
- ✉️ info@galerijamaticesrpske.rs
- 🌐 www.galerijamaticesrpske.rs
- ⌚ Radno vreme: utorak - četvrtak 10.00 - 20.00,
petak 10.00 - 22.00,
subota - nedelja 10.00 - 18.00

Galerija Matice srpske je osnovana u okviru Matice srpske, najstarije kulturne i naučne ustanove kod Srba. Stalna postavka predstavljena je u tri celine i kronološki prikazuje srpsku nacionalnu umetnost od 16. do 20. veka.

SPOMEN - ZBIRKA PAVLA BELJANSKOG

- 📍 Trg Galerija 2
- 📞 Telefon: +381 (0)21 47 29 966
- ✉️ kontakt@pavle-beljanski.museum
- 🌐 www.pavle-beljanski.museum
- ⌚ Radno vreme: sreda - nedelja 10.00 - 18.00,
četvrtak 13.00 - 21.00,
besplatan ulaz za individualne posete

Spomen-zbirka Pavla Beljanskog nosi naziv po svom darodavcu i osnivaču Pavlu Beljanskom, diplomati i velikom kolekcionaru. Stalnu postavku, pored umetničkih dela, čine Memorijal Pavla Beljanskog i Memorijal umetnika.

www.novisad.travel

GALERIJA LIKOVNE UMETNOSTI POKLON ZBIRKA RAJKA MAMUŽIĆA

- 📍 Vase Stajića 1
- 📞 Telefon: +381 (0)21 520 223
- ✉️ glurm@mts.rs
- 🌐 www.galerijamamuzic.org.rs
- ⌚ Radno vreme: sreda - nedelja 09.00 - 17.00

Zbirka sadrži 955 dela, 35 umetnika (ulja, crteže, grafike, skulpture, tapiserije), koji su svojim radom obeležili istoriju srpske savremene likovne umetnosti posle Drugog svetskog rata.

ATELJE 61

- 📍 Petrovaradinska tvrđava 9
- 📞 Telefon: +381 (0)21 64 31 519
- ✉️ atelje61@mts.rs
- 🌐 www.atelje61.org.rs
- ⌚ Radno vreme: ponedeljak - subota 08.00 - 15.00

Atelje 61 je jedinstvena ustanova u Srbiji za izradu umetničkih tapiserija. U svom sastavu sadrži: Zbirku tapiserija, Školu tkanja, Galeriju tapiserija, a organizuje i Kolonije tapiserista.

MUZEJ SAVREMENE UMETNOSTI VOJVODINE

- 📍 Dunavska 37
- 📞 Telefon: +381 (0)21 526 634
- ✉️ office@msuv.org
- 🌐 www.msuv.org
- ⌚ Radno vreme: utorak - nedelja 10.00 - 18.00,
petak od 13.00 - 21.00
besplatan ulaz

PLANETARIJUM I ASTRONOMSKA OPSERVATORIJA

- 📍 Petrovaradinska tvrđava 11
- 📞 Telefon: +381 (0)63 84 55 371, +381 (0)21 485 28 15
- ✉️ astronomical.society.adnos@gmail.com
- 🌐 www.adnos.org
- ⌚ Radno vreme: posete po dogovoru

Novosadski planetarijum je mesto za audio i vizuelno predstavljanje i nastavu iz astronomije. U planetarijumskoj sali sa projekcijskom kupolom održavaju se predavanja, prikazi, simulacija kretanja nebeskih tela i astronomskih otkrića.

Novi Sad će 2022. poneti titulu Evropske prestonice kulture. Kulturne stanice su jedan od proizvoda strategije decentralizacije kulturnih prostora u okviru projekta Novi Sad 2022 – Evropska prestonica kulture. Kulturne stanice su renovirane za potrebe proširivanja kreativnog i kulturnog života u gradu.

Svilara je novi prostor kulture u rekonstruisanoj fabrički svilari, jednom od najvažnijih simbola industrijskog nasleđa grada. Smeštena u najstarijem delu Novog Sada zgrada ima jedinstven šarm i njenim enterijerom dominira stara skulptura, a ona predstavlja najnoviju atrakciju kako za lokalne stanovnike tako i za posetioce.

📍 Đordja Rajkovića 6b
📞 Telefon: +381 (0)21 3830561
🕒 Radno vreme: 09.00 - 19.00
Vikendom ne radi

Edseg je stari dvorac koji je renoviran 2010. godine i otvoren kao prva kulturna stanica u gradu. "Dvorac za sve" je njegov glavni koncept i on nudi raznovrsne kulturne sadržaje za svakog, kao i mogućnosti za kreativne duše koje žele da na neki način izraze svoj kreativni potencijal.

📍 Antona Čehova 4
📞 Telefon: +381 (0)21 3830419
🕒 Radno vreme: ponedeljak-nedelja 14.00 - 22.00

Kulturna stanica Svilara

A close-up photograph of a woman in a vibrant green carnival costume. She wears a massive, elaborate headdress made of numerous green and gold feathers, some with black stripes. The headdress features a large, stylized green starfish or shell-shaped ornament adorned with sequins and small lights. She is smiling and looking towards the camera. Her outfit includes a green sequined top and a matching green skirt. The background is blurred, showing other people and the festive atmosphere of a carnival.

MANIFESTACIJE I FESTIVALI

Novi Sad je grad manifestacija i festivala. Tu se godišnje održi preko 200 priredbi različitih sadržaja, kulturnih, sportskih, dečjih, muzičkih, filmskih, turističkih, gastronomskih od kojih neke imaju i internacionalni karakter. Mađu najznačajnije manifestacije spadaju:

MEDUNARODNI FESTIVAL OZBILJNE MUZIKE NOVOSADSKE MUZIČKE SVEČANOSTI (NOMUS)

Održava se svake godine u aprilu. Reč je o festivalu sa zavidnom, dugogodišnjom tradicijom, koji je od 2012., zajedno sa najznačajnijim festivalima u našoj zemlji, postao član EFA-e (Međunarodne asocijacije Evropskih festivala).

POLJOPRIVREDNI SAJAM

Poljoprivredni sajam najveći je sajamski događaj u Srbiji i jedan od najvećih u Evropi u oblasti poljoprivrede. Godine 2013. održao se jubilarni 80. put. Održava se u maju.

STERIJINO POZORJE

Sterijino pozorje je tradicionalni festival domaćeg dramskog teksta, ustanovljen u čast velikog srpskog komediografa Jovana Popovica Sterije. Održava se obično krajem maja.

ZMAJEVE DEČJE IGRE

Zmajeve dečje igre obuhvataju multimedijalne programe za decu i mlade u okviru kojih su zastupljeni svi vidovi umetničkog stvaralaštva za decu, kao i dečjeg stvaralaštva. Održava se početkom juna.

EXIT je višestruko nagrađivan međunarodni letnji muzički festival. Održava se u Novom Sadu svake godine u julu mesecu na Petrovaradinskoj tvrđavi koju mnogi smatraju jednom od najboljih festivalskih pozornica na svetu. Exit je deo novosadskog identiteta i na njemu nastupa više od 500 izvođača na više od 20 pozornica. Tokom godina Exit je ugostio neke od najvećih muzičkih zvezda kao što su Pet Shop Boys, Billy Idol, Guns N' Roses, Iggy Pop, David Guetta i mnogi drugi.

Srpsko narodno pozorište

INFANT

Internacionalni festival alternativnog i novog teatra je autentičan i veoma uvažen u drugim evropskim zemljama, među umetnicima i kritičarima koji prate najnovije tendencije u oblasti scenskog stvaralaštva. Održava se krajem juna ili početkom jula.

JAZZ FESTIVAL

Jazz festival je internacionalnog karaktera, a njegova osobnost je prezentacija autorske muzike. U glavnom programu učestvuju najuspešniji domaći džez ansamblji i najuglednija imena svetske džez scene. Održava se u novembru.

FESTIVAL ULIČNIH SVIRAČA - "GRADIĆ FEST"

Festival uličnih svirača okuplja umetnike iz celog sveta i to u najvećoj meri muzičare, ali i plesače, pozorišne trupe, performere i akrobate i predstavlja veliku umetničku radionicu na otvorenom gde su umetnici i publika ravноправni učesnici. Festival se održava svake godine u septembru mesecu, u Petrovaradinu.

DANI BRAZILA

Novosadski samba karneval je festival koji se održava u Novom Sadu nekoliko godina za redom, krajem avgusta.

TAMBURICA FEST

To je manifestacija jedinstvenog koncepta sa kulturnom misijom afirmisanja tamburaške muzike i tamburice kao instrumenta. Održava se svake godine u junu mesecu.

SAJAM OMLADINSKOG TURIZMA

Održava se svake godine tokom prve polovine jula meseca. Ova manifestacija okuplja organizatore manifestacija, predstavnike industrije zabave i turizma i destinacija iz regiona zapadnog Balkana. Manifestacija, pored sajamskog, ima bogat muzički program, u okviru kojeg nastupaju najpopularniji bendovi Balkana.

INTERFEST

Promoviše vinsku kulturu i vinske proizvode sa teritorije Srbije, Vojvodine, kao i Novog Sada kao posebne vinarske regije. Na njoj učestvuje preko 100 vinskih kuća iz desetak zemalja. Održava se krajem juna.

SERBIA FASHION WEEK

Pored glamuroznih modnih revija domaćih i svetskih dizajnera, seminara i izložbi, Serbia Fashion Week organizuje i konkurs za takmičenje modnih talenata Srbije – Fashion Talent Design Competition. Održava se u aprilu i novembru mesecu.

NS WINTER FEST

U stilu najvećih svetskih božićnih vašara NS Winter Fest svojim raznovrsnim programima, od vožnje fijakerom do "Raspovane jelke", upotpunjuje prazničnu atmosferu.

PROSLAVA NOVE GODINE

Između dva Božića, između julijanske i gregorijanske Nove godine, u Novom Sadu živi vreme radosti, srećnih trenutaka, darivanja i deljenja. U vreme zimskih prazničnih svečanosti novosadski trgovci i ulice su koncertni podijumi i dvorane, mesta univerzalnih poruka, ljubavi, sreće, darivanja, mesta otvorenog srca za sve

ljude. Novosadski Winter Fest, muzika i ples, sreća i darivanje, zadovoljstvo i uzajamnost, nekonvencionalnost i otvorenost, tolerancija i prihvatanje, kreativnosti i nova iskustva, postaviće Novi Sad u vaša srca zauvek.

U novogodišnjoj noći, dozvolite sebi neponovljivo iskustvo uživajući u tradicionalnom Novogodišnjem koncertu na Trgu slobode, u pesmi i igri, radosti i opuštenoj atmosferi. Događaj je tradicionalno postao mesto susreta starih prijatelja rasutih po svetu i mesto novih susretanja iz kojih se rađaju neka nova prijateljstva ili buduće ljubavi.

LEDENA ŠUMA

Ledena šuma je klizalište sa pratećim sadržajima koje se postavlja u Dunavskom parku tokom novogodišnjih i božićnih praznika. Sačinjeno je od centralnog natkrivenog klizališta, staze za klizanje oko jezera u parku, kućica sa zimskim delikatesama i poklonima i restorana.

RELAKSACIJA I UŽIVANJE

Ulica Laze Telečkog

KINESKA ČETVRT I ALTERNATIVNA KULTURNA MATRICA

Poslednjih godina se u odnosu na tradicionalnu kulturnu produkciju grupišu programi i dešavanja u okviru nove kulturne matrice - ka avangardi i alternativi, čiji je programski epicentar Studentski kulturni centar, a prostorni epicentar - Kineska četvrt. Nova kreativna energija koja deluje na prostoru Kineske četvrti deo je ideja i aktivnosti koje su kandidovale Novi Sad za Evopsku prestonicu kulture 2022.

Alternativa tradicionalnoj kulturnoj matrici su institucije kao što su: Likovnikrug – Udrženje umetnika Petrovaradinske tvrđave i Kulturni centar CK13. Likovni krug je najveća neformalna kolonija umetnika na svetu, jer na prostoru Petrovaradinske tvrđave, već više od pedeset

godina okuplja preko 200 umetnika, najviše slikara. Tu treba pomenuti i Galeriju ITD ili Institut za transfuziju dizajna. Kulturni centar CK13 je sedište alternativnih i inovativnih programa koji korespondira sa publikom avangardnog senzibiliteta i različitih identiteta.

ZABAVA I NOĆNI PROVOD

Novi Sad je poznat po odličnom noćnom provodu i zabavi

Noćni život je organizovan sedam dana u nedelji i nudi odličan provod za svačiji ukus. Tu su kafići, klubovi, pabovi, diskoteke, bašte i terase gde mogu da se čuju vojvođanski tamburaši, lokalni rock i pop bendovi, di džejevi i prostori sa pank i metal muzikom za ljubitelje tvrdog zvuka.

Tamburaška muzika može da se čuje na Petrovaradinskoj tvrđavi, u vinskim podrumima u centru grada, na čardama duž obale Dunava i salašima.

Raznovrsni muzički program neguju klubovi u ulici Laze Telećkog i pešačkoj zoni. Za ljubitelje pank, rock i metal zvuka tu su svirke uživo u Kineskoj četvrti kod Limanskog parka.

ŠOPING

Trgovačke četvrti se nalaze u centru grada, u Jevrejskoj ulici, duž Bulevara oslobođenja i na SPENS-u. Pored nekoliko tržnih centara u starom gradskom jezgru (Bazaar, Pariski magazin, Lupus i Apolo), pešačka zona je prepuna parfimerija i butika među kojima mogu da se pronađu i poznate evropske i svetske robne marke. Pored ovih, Novi Sad nudi i tržni centar Merkator na Bulevaru oslobođenja, TC BIG u blizini železničke stanice, kao i TC Rodić na izlazu iz grada prema auto-putu Beograd-Subotica.

Sveži proizvodi domaćih poljoprivrednih proizvođača mogu da se kupe na gradskim zelenim pijacama od kojih su najposećenije Futoška, na Bulevaru oslobođenja, Limanska, blizu Merkatora i Limanskog parka, i Ribljia pijaca, koja se nalazi u širem centru grada.

Ipak, najveća je Najlon pijaca koja se nalazi na Klisi, sa širokom ponudom raznovrsne polovne robe, antikviteta, polovnih automobila, nameštaja.

Frizerski saloni, centri za masažu kao spa-wellness centri su u sastavu hotela sa 5* i 4* ali se usluge frizera, manikira, kozmetičara mogu dobiti u specijalizovanim privatnim radnjama koji se nalaze u svim delovima grada. Peronica veša ima u tržnim centrima i na Bulevaru oslobođenja.

Ukoliko želite da ponesete neki suvenir kao uspomenu iz Novog Sada na raspolaganju su suvenirnice u centru grada i u tržnom centru Merkator, kao i brojne vinoteke sa vinima iz fruškogorske regije.

RIBARSKO OSTRVO

Ribarsko ostrvo jedno je od omiljenih mesta za odmor i opuštanje Novosađana. Ova oaza zelenila koja se naslanja na veliki Dunav danas je poluostrvo na kome se nalazi istoimeno turističko naselje i mnoštvo restorana i čardi. Tokom letnjih meseci ovde se vrućine lakše podnose uz odlična vina i ribljii meni, a tokom zime mnoge čarde i restorani pružaju toplo utočište uz vatru kamina i gastronomске užitke pripremljene na vojvođanski način.

GASTRONOMIJA

U Novom Sadu i oko njega se uvek dobro jelo i to bez žurbe. Mnoštvo restorana zadovoljice prohteve posetilaca, pa i onih sa najstaničanjim ukusima. Možete se odlučiti za internacionalnu kuhinju, ali i za jela koja su na nedeljnim i slavskim trpezama Novosađana. Fuškogorska vina: rizling, neoplanta, semjon, sirmium, slankamenka, ili bermet služe se uz domaća jela. Gastronomска ponuda salaša i čardi na Dunavu oduvek je bila na glasu kao užitak koji se ne propušta.

Salaši, čarde i vinski putevi na obodu gradskog područja pružaju mogućnost za gastronomski užitak, često kombinovan sa tradicionalnim, veselim seoskim svetkovinama. U ambijentu karakterističnom za vojvođanska seoska domaćinstva, u hladu voćnjaka, uz tradicionalnu hranu i dobra vina, možete bar za trenutak usporiti vreme i uživati.

Čarda – Riblji restoran

KAFANA TAKO JE SUĐENO

Adresa: Ribnjak, Gornji put 15, Novi Sad

Telefon: +381 (0)21 533 225

Radno vreme: utorak - petak 10.00 - 23.00

subota - nedelja 10.00 - 01.00

ponedeljak neradni dan

Muzika: "Tamburica" - svirka petkom i subotom od 21 čas

Čarda "AQUA DORIA"

Adresa: Kamenički put bb, Petrovaradin

Telefon: +381 (0)21 64 30 949, +381 (0)63 688 296

Muzika: Tamburaši (od 21 čas)

Čarda "KUĆERAK NA RIBARCU"

Adresa: Ribarsko ostrvo bb, Novi Sad

Telefon: +381 (0)21 500 520, +381 (0)63 562 082

Radno vreme: petak - subota 09.00 - 00.00,

ponedeljak - četvrtak i nedelja 09.00 - 23.00

Muzika: "Tamburica" - svirka petkom i subotom.

PIKNIK BAR & RESTAURANT

Adresa: Ribarsko ostrvo bb, Novi Sad

Telefon: +381 (0)69 17 45 645

Website: www.piknik.rs/kontakt.html

Radno vreme: ponедељак - čетвртак и недеља 10.00 - 23.00

petak - субота 10.00 - 01.00

GOSTIONA "SPLAV-DUNAVAC"

Adresa: Dunavska 0, Futog

Telefon: +381 (0)21 895 406, +381 (0)63 888 21 23, +381 (0)60 08 954 06

Website: www.splavdunavac.com

Radno vreme: ponedeljak - petak 10.00 - 23.00

subota - nedelja 10.00 - 00.00

Muzika: Tamburaši

Čarda "MAČAK"

Adresa: Kamenjar bb, Novi Sad

Telefon: +381 (0)64 123 19 34

Website: www.cardamacaknadunavu.com

Radno vreme: ponedeljak - petak 10.00 - 23.00

www.novisad.travel

Čarda "KOD BRAŠE"

Adresa: Begečka jama 56, Begeč

Telefon: +381 (0)21 899 111, +381 (0)21 898 474

Radno vreme: ponedeljak - petak 07.00 - 23.00

subota - nedelja 07.00 - 00.00

ETNO RESTORAN "BATA PEŽO"

Adresa: Kamenjar V br. 21, Novi Sad

Telefon: +381 (0)62 555 311

Radno vreme: ponedeljak - petak 10.00 - 23.00

subota - nedelja 10.00 - 00.00

Muzika: Klavir i gitara

Restorani sa nacionalnom kuhinjom

RESTORAN "ALASKA BARKA"

Adresa: Ribarsko ostrvo 4, Novi Sad

Telefon: +381 (0)21 466 979

RESTORAN "SOKAČE"

Adresa: Pavla Papa 11

Telefon: +381 (0)21 66 22 007

RESTORAN "BALKAN EXPRESS 021"

Adresa: Kamenički put 1, Petrovaradin

Telefon: +381 (0)21 450 444

VELIKI CAFE & RESTORAN

Adresa: Nikole Pašića 24, Novi Sad

Telefon: +381 (0)21 553 420

RESTORAN "PLAVA FRAJLA"

Adresa: Sutjeska 2, Spens, Novi Sad

Telefon: +381 (0)21 66 13 675

NACIONALNA KUĆA - RESTORAN "ŽAL ZA MLADOST"

Adresa: Somborska 49 (Futoški put 99A), Novi Sad

Telefon: +381 (0)21 400 934

Vinoteke i restorani

“PROJECT 72 WINE&DELI”

Adresa: Kosovska 15a
Telefon: +381 (0) 21 6572720
Website: www.wineanddeli.rs

„FISH&ЗЕЛЕНИШ“

Adresa: Skerličeva 2
Telefon: +381 (0) 21 452002
Website: www.fishizelenis.com

„BARRIQUE“

Adresa: Negoševa 12
Telefon: +381 (0) 21 3006869
Website: www.barriquegastropub.rs

„ZAK“

Adresa: Narodnih heroja 3
Telefon: +381 (0)66 8888021
Website: www.hotelpupin.rs/sr/restorani/zak/

„BOUQUET WINE HOUSE“

Adresa: Dunavska 25
Telefon: +381 (0) 64 6596726

„WINE THERAPY“

Adresa: Beogradski kej 31
Telefon: +381 (0) 21 420204

AKTIVAN ODMOR

Novi Sad nudi brojne mogućnosti za rekreaciju. Na primer, kej vam je na raspolaganju celom svojom dužinom za lagani šetnji, vožnju bicikla, rolera ili džoging. Možete slobodno preći Most slobode i otići u Kamenički park (iako ćete, iz bezbednosnih razloga, morati da gurate bicikl preko mosta). Kada stignete u park možete napraviti pauzu na jednoj od klupa i uživati u pogledu na grad iz nešto drugačije perspektive.

Ako ste spremni za nešto izazovniji trening, dve stotine stepenika na Tvrđavi su pravi poligon za to, a ako ste još ambiciozniji možete posetiti Skejt park u Limanskom parku ili otići do Bukovca gde je Bajk park na raspolaganju svim ljubiteljima nešto ekstremnijih rekreativnih aktivnosti. Ako ste više naklonjeni vožnji bicikla ravnicom možete iznajmiti bicikl i krenuti van grada prateći dunavsku biciklističku stazu Eurovelo 6 u pravcu Mađarske ili Hrvatske. Dunavski povetarac i priobalni pejzaž još više će obogatiti vašu vožnju nekim novim iskustvima. A sve to možete doživeti i sa vode, splavareći ili veslajući u kajaku po prijatnom prolećnom ili letnjem suncu.

Biciklizam

Fruškogorski MTB maraton najveća je brdsko-biciklistička manifestacija u Srbiji koja je 2017. godine održana po dvadeset peti put. Ova manifestacija se održava krajem aprila ili početkom maja meseca. Od nedavno se organizuje i jesenji Fruškogorski MTB maraton.

Dunav možete preći preko tri mosta, ali možete koristiti i dve skele u blizini Novog Sada: od Futoga do Beočina i od Begeča do Banoštora. One povezuju bačku obalu Dunava (Futog i Begeč) sa sremskom obalom (Beočin i Banoštor). U Futogu skela pristaje u blizini čarde „Plavi Dunav“ (Ribarska bb). U Begeču skela pristaje u blizini restorana „Kod Braše“ (Begečka jama bb).

Bicikl možete iznajmiti i servisirati u nekoliko prodavnica: Fanatic, Železnička 56/Dalamatinska 1, prodaja@fanatic.rs, fanatic.rs Planet bike, Novosadskog Sajma 23/Bulevar Oslobođenja 131, planetbike.rs, Invicta bike, Somborski bulevar 25a, info@invictabike.rs invictabike.rs NS bike, Filipa Višnjića 47, pitanja@parkingns.rs, nsbike.rs

Ako želite da boravite u kampu dok Novi Sad obilazite bicikлом preporučujemo vam:

*Auto kamp Farma 47 (16,4 km od Novog Sada)
Međunarodni put bb, Čenej, booking.novisad@gmail.com
booking.novisad@gmail.com, www.agrotourism-novisad.com*

Pešačenje Fruškom gorom

Novosađani imaju dugu tradiciju pešačenja fruškogorskim prostranstvima. Uz najavu te aktivnosti dostupne su i zainteresovanim i fizički spremnim posetiocima Novog Sada preko redovnih programa dva planinarska kluba.

Planinarsko smučarsko društvo Železničar, osnovano 1951, članovima i drugim zainteresovanim osobama nudi nekoliko redovnih aktivnosti. Program „Pešačimo u prirodi“ osmišljen je tako da se pored pešačenja kroz fruškogorske predele posećuju manastiri, muzeji, jezera uvek uz organizovano vođenje iskusnih vodiča članova društva. PSD Železničar je osnivač tradicionalne manifestacije

regionalnog značaja - Fruškogorski maraton, koji okuplja više hiljada učesnika. Društvo ima i planinarski dom na Popovici. Informacije: www.psdzeleznicarns.org.rs

Planinarsko društvo „Vilina Vodica“ osnovano 2003, organizuje redovne šetnje Fruškom gorom. Takođe organizuje i manifestacije koje privlači veliki broj učesnika a to su: Đurđevdanski uranak i Bukovački maraton. Informacije: www.vilinavodica.org.rs

Sportsko i rekreativno jahanje

Ljubitelji konjičkog sporta naći će odgovarajuće aktivnosti u ponudi sledećih klubova i organizacija:

Konjički centar Petras (terapijsko, sportsko i rekreativno jahanje), Petrovaradinska tvrđava www.petras.org.rs

Konjički centar za rehabilitaciju, rekreaciju, relaksaciju i obrazovanje "U sedlu", Čenej Salaš 341, jelena.ivackovic@usedlu.org.rs www.usedlu.org.rs

Iznajmljivanje bicikala (Rent-a-bike)

Novosađani kao i posetoci Novog Sada, mogu da iznajme bicikl po prihvatljivoj ceni.

Bicikli mogu da se iznajmljuju, za sada, na desetak lokacija: kod SPENS-a, kod glavnog ulaza na „Šstrand”, kod Železničke stanice, kod Srpskog narodnog pozorišta, u Kampusu Univerziteta, u Rumenačkoj ulici, ulici Jovana Dučića, u Balzakovoju, kod zgrade NIS-a, u Petrovaradinu u Reljkovićevoj ulici i dr. Predviđeno je da korisnik iznajmi bicikl, preveze se do željenog odredišta i zatim bicikl razduži na najbližoj stanici.

Kako bi mogli da koriste usluge NS BIKE sistema,

korisnici su dužni da se, uz ličnu kartu, registruju na licu mesta. Registracija podrazumeva izradu čip kartice što predstavlja jednokratni trošak za korisnika i neograničenog je trajanja.

Korisničke kartice mogu da se izrade na stanicama za iznajmljivanje bicikala na SPENS-u i u Službi za prodaju JKP „Parking servis“ (Filipa Višnjića 47), radnim danima od 8 do 16h.

Informacije:
www.nsbiike.rs

**ŠTA SAMI MOŽETE OBIĆI
KORISTEĆI LOKALNI
AUTOBUSKI PREVOZ**

Nadomak Novog Sada postoji nekoliko zaista zapanjujućih mesta. Do njih možete lako i nesmetano stići autobusima javnog prevoza, putujući ne više od sat vremena.

Sremski Karlovci

Sremski Karlovci se prvi put pominju 1308. kao tvrđava pod imenom Karom. Gradić je veoma važan za istoriju Srba jer je u njemu bilo sedište srpske Mitropolije, a tu je osnovana i Bogoslovija, druga u pravoslavnom svetu, kao i Karlovačka gimnazija, prva gimnazija kod Srba.

Krase ga spomenici kulture i institucije nastale pretežno tokom 18. i 19. veka: Patrijaršijski dvor – monumentalna građevina iz 19. veka, Karlovačka gimnazija – najstarija srpska gimnazija, Saborna crkva – barokni hram posvećen svetom Nikoli, Kapela mira – podignuta na mestu gde je potpisani Karlovački mir 1699., Bogoslovski seminar – internat za đake Bogoslovije, Česma „Četiri lava“ – podignuta u čast završetka prvog karlovačkog vodovoda.

Grad ima dugu tradiciju gajenja vinove loze i proizvodnje vina. Informacije i rezervacije obilazaka: www.karlovci.org.rs

Fruškogorski manastiri

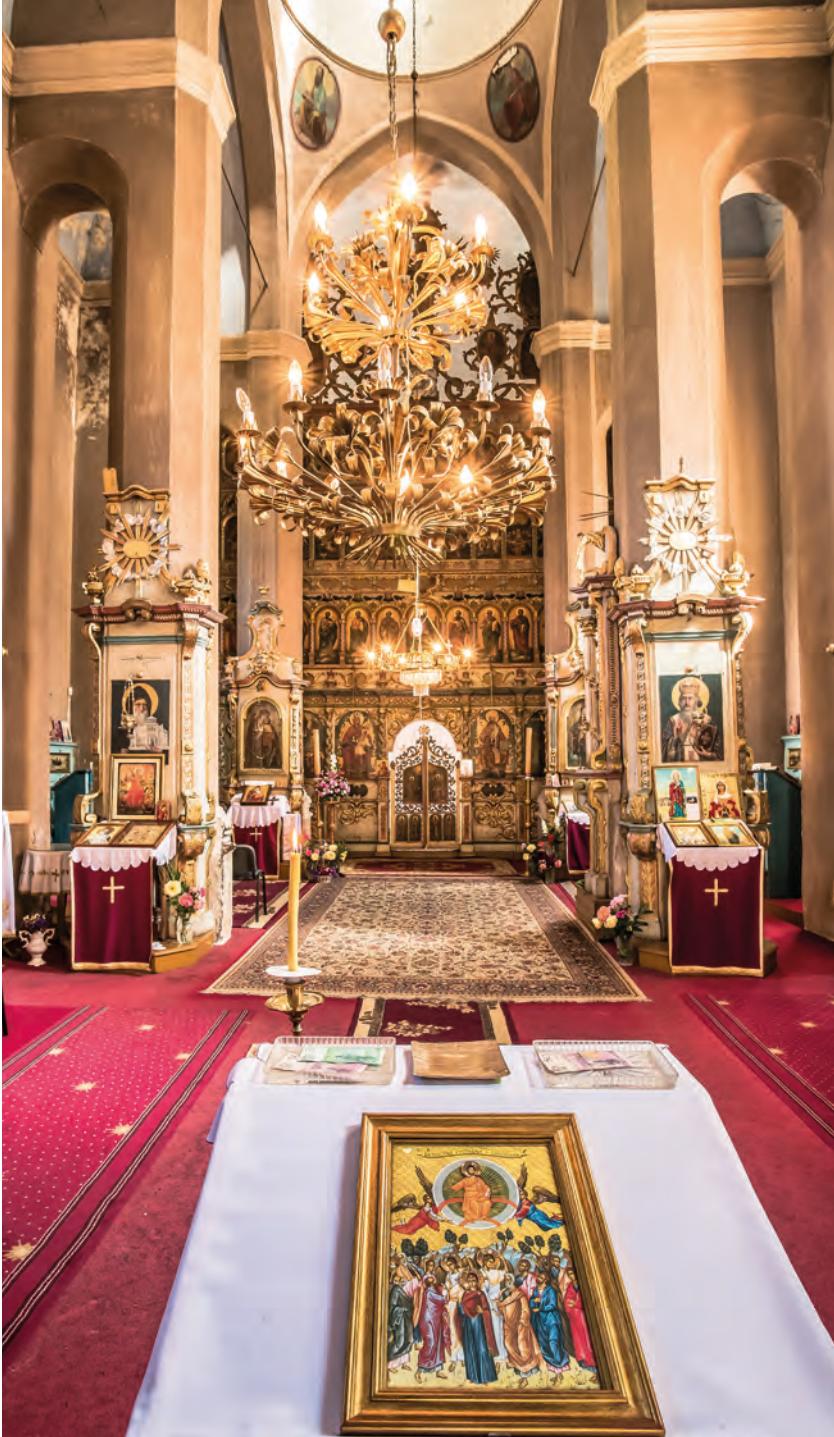
Lokalnim autobusima koji polaze iz Novog Sada najlakše možete obići manastire Beočin i Rakovac.

Srpski pravoslavni manastir Rakovac je, prema predanju, podigao veliki komornik despota Jovana Brankovića, Raka Milošević. Prvi put se pominje 1545. Obnovljen je krajem 17. veka. Crkva manastira je posvećena svetim Vraćima.

Do manastira Rakovac možete doći lokalnim autobusom br. 77. za Stari Rakovac. Informacije o redu vožnje www.gspns.co.rs/red-voznje/prigradski

Prvi pisani podaci o srpskom pravoslavnom manastiru Beočin su iz 16. veka. Sadašnja manastirska crkva, posvećena Vaznesenju Hristovom, je iz 18. veka. Ikonostas predstavlja veliku vrednost, a radili su ga Teodor Dimitrijević Kračun, Janko Halkozović i Dimitrije Bačević. Park oko manastira je zaštićeni primer vrtne arhitekture.

Do manastira Beočin možete doći lokalnim autobusom be. 78. za Beočin Selo. Informacije o redu vožnje www.gspns.co.rs/red-voznje/prigradski

Čenejski salaši

Salaši su kuće sa ekonomskim objektima razbacane u moru vojvođanske zemlje. Danas čuvaju duh prošlih vremena, usporen način života, domaću hranu, vino i konje koji jure ravnicom. Uz prethodnu najavu možete posetiti:

Salaš 137, Međunarodni put 137; Ponedeljkom ne radi. www.salas137.rs

Ovde ćete u carstvu tištine, prijatnoj i opuštenoj atmosferi uživati u jahanju i vožnji fijsakerom, bogatoj ponudi vojvođanskih specijaliteta

Pajin salaš, Međunarodni put 325; www.pajinsalas.com

Pajin salaš je na glasu po dobroj hrani (butkice od mangulice, pileći jastučići...) i dobrim tamburašima (vikendom).

Brkin salaš, Međunarodni put 312; www.brkinsalas.rs

Brkin salaš je domaćinstvo porodice Matić gde možete osetiti čari salašarskog života uz dobru hranu i vino.

Mitin salaš, Vuka Kardžića 53; +381 (0)21 714 712 www.novisad.travel

Turistima su na raspolaganju sledeće usluge: dobra hrana, vino, igraonica, rođendaonica, časovi jahanja, poseta muzeju i prenoćište.

Konjički centar za rehabilitaciju, rekreaciju, relaksaciju i obrazovanje "U sedlu" Salaš 341; www.usedlu.org.rs

Konjički centar "U sedlu" nudi aktivnosti i terapije uz pomoć konja za decu i odrasle sa posebnim potrebama, ali i team building i leadership programe uz pomoć konja (sertifikovani EAHAE član), organizaciju događaja i tailor made koncept. Salaš je zatvorenog tipa.

Kamp "Farma 47", Međunarodni put bb, Čenej;
Telefon: +381 (0)21 6772 057;

Čenejske salaše možete obići koristeći lokalni autobus br. 35. za Čenej. Autobus za Čenej polazi sa Međumesne autobuske stanice u Novom Sadu, Bulevar Jaše Tomić 6. Informacije o redu vožnje: www.gspns.co.rs/red-voznje/prigradski

Begečka jama

Begeč, Kovilj i Ledinci

U Begeču se nalazi Cvejin salaš, nadaleko poznat po odličnoj, tradicionalnoj kuhinji. Najava je obavezna. Cvejin salaš *** Begeč, Nikole Tesle 2; www.cvejinsalas.com

U blizini, na Begečkoj jami su i poznate čarde „Kod Braše“ (Begečka jama 56) i „Čarda na jami“ (Begečka jama bb).

Autobus za Begeč broj 56. polazi sa Međumesne autobuske stanice u Novom Sadu, Bulevar Jaše Tomić 6. Informacije o redu vožnje: www.gspns.co.rs/red-voznje/prigradski

Kovilj je staro bačko naselje koje ima dve crkve i manastir. Srpski pravoslavni manastir Kovilj sa crkvom posvećenom sv. Arhanđelima Mihajlu i Gavrili prema predanju je osnovao sv. Sava. Prvi put se pominje sredinom 17. veka. Današnji izgled manastir ima od sredine 18. veka. Ikonostas je oslikao Aksentije Marodić, a rezbario Jovan Kistner.

Informacije i najave: Manastir Kovilj ul. Duška Vickova 51; tel: + 381 (0)21 298 8020, e-mail: kovilj@eunet.rs (grupne posete najaviti dan ranije).

Manastir Kovilj

Srpska pravoslavna crkva Vaznesenja Gospodnjeg (Gornjokoviljska) podignuta je 1829. Srpska pravoslavna crkva sv. Apostola Tome (Donjokoviljska) podignuta je 1845. na mestu starijeg hrama.

Informacije i najave: Srpska pravoslavna crkva sv. apostola Tome (Donjokoviljska) ul. Laze Kostića 16; otac Stevan Lukić mob. + 381 (0) 64 800 4221. Crkvu je moguće obići uz prethodnu najavu (obaveznu ako su grupe u pitanju)..

Kovilj - Arkanj

Turisti takođe uz prethodnu najavu mogu posetiti:
Vinariju „Do kraja sveta“, Žarka Zrenjanina 13;
www.dokrajasveta.com

Poljoprivredno gazdinstvo Save Graorca ul. Vojvođanskih brigada 57; +381 (0) 21 298 8558, www.mangulice.com (najava je obavezna).

Autobus za Kovilj broj 24. polazi sa Međumesne autobuske stanice u Novom Sadu, Bulevar Jaše Tomić 6. Informacije o redu vožnje: www.gspns.co.rs/red-voznje/prigradski

U Starim Ledincima nalazi se imanje porodice Miljević, koja se bavi vinogradarstvom i stočarstvom. Proizvode vina burgundac i traminac i domaći kozji sir. Turistima je pored domaće kuhinje na raspolaganju smeštaj (u domaćoj radnosti i seoskom turističkom domaćinstvu) kategorisan sa 3*. Najava je obavezna. Informacije i rezervacije: Podrum „Miljević****, Stari Ledinci, Ulica Sime Šolaje 41; www.podrum-miljevic.co.rs

U Ledincima se nalazi Porodična vinarija Antonijević, Fruškogorska 1.

Vinarija "Miljević"

Autobus za Stare Ledince broj 76. polazi sa Međumesne autobuske stanice u Novom Sadu, Bulevar Jaše Tomić 6. Informacije o redu vožnje: www.gspns.co.rs/red-voznje/prigradski

Restoran "Vidikovac", Samarski put bb, Ledinci; www.vidikovac.rs

Vinarija "Miljević"

KORISNE INFORMACIJE

Klima

Klima je umereno kontinentalna i kontinentalna.

Prosečna godišnja temperatura je **10,9°C**. Godišnja količina padavina u proseku iznosi **578 mm/m²**.

Stanovništvo

Grad Novi Sad ima 335.701 stanovnika (Popis 2011. godine).

Električna mreža

220 V, 50 Hz

Vremenska zona

GMT + 1

Pozivni broj

Za Srbiju **+381**

Novi Sad **(0)21**

Međunarodni pozivi **00** (pozivni broj države) (pozivni broj grada)

Valuta

Dinar RSD

Prevoz

Javno gradsko saobraćajno preduzeće
- Novi Sad www.gspns.rs

Železnička stanica

+381 (0)21 443 200

Međumesna autobuska stanica

+381 (0)21 444 021,

+381 (0) 444 022

Gradski saobraćaj informacije

+381 (0)21 527 399

Zdravstvene ustanove

Dežurne službe u bolnicama i klinikama rade od 00.00 do 24.00h

Apoteke su otvorene od 08.00 do 20.00h, a organizovana su i noćna i vikend dežurstva u pojedinim apotekama.

Pošte i banke

Bankomati se nalaze na svim značajnijim mestima u gradu. Strana se valuta može zameniti u bankama i menjačnicama.

Važniji telefoni

Policija **192**

Vatrogasna služba **193**

Hitna pomoć **194**

Pomoć na putevima (AMSS) **1987**

Klinički centar

+381 (0)21 484 3 484

Institut Sremska Kamenica

+381 (0)21 4805 100

Javne telefonske govornice

Halo kartice se mogu kupiti u poštama i na prodajnim mestima štampe i duvana.

Javni toleti

Nalaze se na sledećim lokacijama:

Kod Gradske kuće (ulica Kralja Aleksandra), u Dunavskom parku i na SPENS-u.

The image is a collage of three photographs. The leftmost photo shows a double bed in a room with green walls and striped wallpaper. The middle photo shows a lounge area with leather armchairs and a small round table. The rightmost photo is a solid orange color.

SMEŠTAJ

HOTELI

5* PARK

Novosadskog sajma 35
Telefon: +381 (0)21 488 88 88,
website: www.hotelparkns.com
e-mail: info@hotelparkns.com,
prodaja@hotelparkns.com,
marketing@hotelparkns.com

5* PREZIDENT

Futoška 109
Telefon: +381 (0)21 487 74 44,
website: www.prezidenthotel.com
e-mail: reservations@prezidenthotel.com,
marketing@prezidenthotel.com

4* HOTEL ALEKSANDAR (G)

Bulevar Cara Lazara 79
Telefon: +381 (0)21 480 44 00,
website: www.aleksandar-hotel.com
e-mail: recepција@aleksandar-hotel.com

4* HOTEL AMI

Bulevar oslobođenja 30
Telefon: +381 (0)21 302 09 40
website: www.amihotel.rs
e-mail: reservations@amihotel.rs

4* CENTAR (G)

Uspenska 1
Telefon: +381 (0)21 47 76 333
website: www.hotel-centar.rs
e-mail: office@hotel-centar.rs, recepција@hotel-centar.rs

4* DASH HOTEL (G)

Vršćaka 11
Telefon: +381 (0)21 403 155,
+381 (0)61 61 61 61
website: www.dashstarhotel.com
e-mail: office@dash-starhotel.com,
office@dash-star.com

4* GARSON LUX (G)

Teodora Pavlovića 30
Telefon: +381 21 46 77 10
website: www.garsonlux.rs
e-mail: office@garsonlux.rs

4* LEOPOLD I

Petrovaradinska tvrđava bb
Telefon: +381 (0)21 488 78 78,
website: www.leopoldns.com
e-mail: office@leopoldns.com

4* NOVI SAD

Bulevar Jaše Tomića 1
Telefon: +381 (0)21 442 511
website: www.hotelnovisad.rs
e-mail: hupns@neobee.net

4* PLANETA INN

Jevrejska 36
Telefon: +381 (0)21 421 021
website: www.planetainn.com
e-mail: marketingplanetainnhotel@gmail.com

4* HOTEL PUPIN

Narodnih heroja 3
Telefon: +381 (0)21 215 60 00
website: www.hotelpupin.rs
e-mail: info@hotelpupin.rs

4* HOTEL SHERATON

Polgar Andraša 1
Telefon: +381 21 48 78 000
website: www.marriott.com
e-mail: info@sheratonnovisad.com

4* SOLE MIO

Sentandrejski put 165
Telefon: +381 (0)21 641 41 17,
website: www.hotelsolemio.rs
e-mail: office@hotelsolemio.rs

TURISTIČKO NASELJE RIBARSKO OSTRVO 4*

Ribarsko ostrvo 4
Telefon: +381 (0)21 466 978,
website: www.ribarskoostrovo.rs
e-mail: recepција@ribarskoostrovo.rs, a

3* AURORA

Beogradski kej 49
Telefon: +381 (0)21 487 14 00, +381 (0)62 80 33 518
website: www.hotelaurora.rs
e-mail: office@hotelaurora.rs

www.novisad.travel

3* BOUTIQUE HOTEL ARTA (G)

Heroja Pinkije 12
Telefon: +381 (0)21 68 04 500, +381 (0)21 68 04 525,
website: www.boutiquehotelarta.rs
e-mail: office@boutiquehotelarta.rs

3* DUGA

Ćirila i Metodija 11b
Telefon: +381 (0)21 467 000, +381 (0)21 300 32 79,
website: www.hotelduga.com
e-mail: dugahotel@gmail.com

3* FONTANA

Nikole Pašića 27
Telefon: +381 (0)21 66 21 779, +381 (0)62 345 040
website: www.restoranfontana.com
e-mail: info@hotelfontana.rs

3* NORCEV

Iriški Venac, Partizanski put bb
Telefon: +381 (0)21 48 00 222
website: www.norcev.rs
e-mail: office@norcev.rs

3* PUTNIK

Ilije Ognjanovića 24
Telefon: +381 (0)21 66 15 555
website: www.hotelputnik.rs
e-mail: info@hotelputnik.rs, recepција@hotelputnik.rs,

3* MEDITERANEO (G)

Ilije Ognjenovića 10
Telefon: +381 21 42 71 35
Website: www.hotelmediteraneo.rs
e-mail: mediteraneo@sbb.rs

3* SAJAM

Hajduk Veljkova 11
Telefon: +381 (0)21 420 267
website: www.hotelsajam.co.rs
e-mail: httpsajam@eunet.rs

3* STARI KROVOVI

Novosadski put 115
Telefon: +381 (0)21 402 882, +381 (0)21 63 94 793
Fax: +381 (0)21 496 813
website: www.hotel-starikrovovi.com
e-mail: hotelstarikrovovi@eunet.rs

3* VELIKI (G)

Nikole Pašića 24
Telefon: +381 (0)21 472 38 40
website: www.veliki.rs
e-mail: info@veliki.rs

3* VOJVODINA

Trg Slobode 2
Telefon: +381 (0)21 66 22 122
website: www.hotelvojvodina.rs
e-mail: vojvodina.hotel@gmail.com,
recepција@hotelvojvodina.rs

3* ZENIT (G)

Zmaj Jovina 8
Telefon: +381 (0)21 66 21 444, +381 (0)21 66 21 327
website: www.hotelzenit.rs
e-mail: office@hotelzenit.rs,
info@hotelzenit.rs

3* HOTEL 11TICA (G)

Matice srpske 11a
Telefon: +381 21 38 30 767; +381 69 38 90 07 67
website: www.hotel11tica.rs
e-mail: hotel11tica@gmail.com

2* HOTEL GARDEN (G)

Primorska 50
Telefon: +381 64 137 137 1
website: www.hotelgarden.rs
e-mail: office@hotelgarden.rs

2* RIMSKI (G)

Jovana Ćvijića 26
Telefon: +381 (0)21 443 237, +381 (0)21 443 231
website: www.hotelrimski.com
e-mail: rimski@sezampro.rs, rimski@eunet.rs

2* VIGOR (G)

Jozef Atile 2
Telefon: +381 (0)21 689 44 44,
website: www.hotelvigor.com
e-mail: office@hotelvigor.com

1* SVETI GEORGIJE

Okrugićeva 1, Petrovaradin
Telefon: +381 (0)21 432 332
website: www.svetigeorgije.co.rs
e-mail: info@svetigeorgije.co.rs

(G) - garni hotel

Napomene, preporuke:

Davidov, Dinko. (2007) Fruškogorska „Sveta Gora“ u: Fruška gora. ur. Jelica Nedić.
Beograd: Zavod za udžbenike, 245-271.

Marković, Živko. (2005) Petrovaradinska tvrđava i Podgrađe –Vodič. Novi Sad: Bečkerek i
Muzej grada Novog Sada.

Mapa verskih zajednica Novog Sada. (2003) Novi Sad: Ekumenska humanitarna organizacija
(EHO)

Milić, Mileta. ur. (1998) Spomeničko nasleđe Srbije – nepokretna kulturna dobra od
izuzetnog i velikog značaja. Beograd: Republički zavod za zaštitu spomenika kulture.

Mitrović, Vladimir. Šilić, Miroslav. (2001) Graditelji Novog Sada, druga polovina XIX veka –
prva polovina XX veka. Dostupno na www.graditeljins.wordpress.com/ pristupljeno: jul
2013.

Novi Sad – pogled na jevrejsku kulturnu baštinu. (2012) Novi Sad:
Jevrejska opština Novi Sad.

Stojaković, Gordana. (1999) Novi Sad iz ženskog ugla. Novi Sad:
Futura publikacije & Ženske studije i istraživanja.

Srbulović, M. Đorđe. (2011) Kratka istorija Novog Sada. Novi Sad:
Prometej & Zavod za zaštitu spomenika kulture Grada Novog Sada

Stojaković, Gordana. (2007) Turizam Fruške gore u:
Fruška gora. ur. Jelica Nedić. Beograd: Zavod za udžbenike. 501-520.

Stojaković Gordana (at al.) (2005) Turistički proizvod Novi Sad kroz istoriju u:
Kulturni turizam. ur. Olga Hadžić. Novi Sad: Univerzitet u Novom Sadu.
PMF, Departman za geografiju, turizam i hotelijerstvo, 313-353.

Fruškogorski manastiri. Pokrajinski zavod za zaštitu spomenika kulture,
Novi Sad www.pzzsk.rs/fruskogorski-manastiri/fruskogorski-manastiri.html pristupljeno
u februaru 2015.

Ćurčić, Slobodan. Dobrivojević, Olivera. Stojaković, Gordana. (2002).
Fruška Gora-Turistički vodič. Novi Sad/Beograd: Prometej& Vojnoizdavački zavod.

Izdavač ne odgovara za promene sadržaja i podataka